

Inspiracja Wizja Rozwiązanie

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
na dzień oraz za rok zakończony 31 grudnia 2016 r.

Sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami
Sprawozdawczości Finansowej

Złotniki, dnia 15 marca 2017 r.

GRUPA KAPITAŁOWA ATREM Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

na dzień oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.

(wszystkie dane w tysiącach złotych, chyba że zaznaczono inaczej)

SPIS TREŚCI

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	3
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	4
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (bilans)	5
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	6
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	8
Dodatkowe informacje i objaśnienia	
1. Informacje o jednostce dominującej	10
2. Informacje o Grupie Kapitałowej	10
3. Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji	11
4. Oświadczenie o zgodności	11
5. Założenie kontynuacji działalności	11
6. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdawcza	12
7. Zasady konwersji złotych na EUR	12
8. Korekta błędów	12
9. Zmiany szacunków	12
10. Zmiany prezentacji danych	12
11. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	13
12. Nowe standardy i interpretacje	13
13. Zasady (polityka) rachunkowości	15
14. Segmenty operacyjne	31
15. Pozostałe przychody operacyjne	36
16. Pozostałe koszty operacyjne	37
17. Przychody finansowe	38
18. Koszty finansowe	39
19. Koszty rodzajowe	40
20. Amortyzacja i utrata wartości	40
21. Koszty świadczeń pracowniczych	40
22. Podatek dochodowy	41
23. Podatek odroczony	43
24. Zysk przypadający na jedną akcję	45
25. Pożyczki udzielone	46
26. Pozostałe aktywa finansowe	46
27. Nieruchomości inwestycyjne	46
28. Rzeczowe aktywa trwałe	47
29. Wartości niematerialne	50
30. Wartości firmy z konsolidacji	53
31. Należności pozostałe długoterminowe	54
32. Zapasy	54
33. Należności handlowe oraz pozostałe należności	54
34. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	55
35. Rozliczenia międzyokresowe czynne	56
36. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały	56
37. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	59
38. Rezerwy	61
39. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	62
40. Pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe	63
41. Pozostałe zobowiązania długoterminowe	64
42. Umowy o budowę	66
43. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	66
44. Działalność zaniechana	66
45. Zobowiązania warunkowe	66
46. Zobowiązania inwestycyjne	66
47. Sprawy sądowe	67
48. Transakcje z jednostkami powiązаныmi	70
49. Wynagrodzenie głównej kadry kierowniczej	71
50. Struktura zatrudnienia	72
51. Zarządzanie ryzykiem finansowym	72
52. Umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	77
53. Istotne zdarzenia po dniu bilansowym	
54. Informacje o znaczących zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych nieuwjętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	78
55. Wybrane dane finansowe Grupa Kapitałowa Atrem	79

GRUPA KAPITAŁOWA ATREM Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
 na dzień oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.
 (wszystkie dane w tysiącach złotych, chyba że zaznaczono inaczej)

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKW I STRAT

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
<i>Działalność kontynuowana</i>			
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		72	194
Przychody ze sprzedaży usług		115 566	144 226
Przychody ze sprzedaży		115 638	144 420
Koszt własny sprzedaży		(102 515)	(125 749)
Zysk/strata brutto ze sprzedaży		13 123	18 671
Pozostałe przychody operacyjne	15	1 364	738
Koszty sprzedaży		(2 061)	(1 800)
Koszty ogólnego zarządu		(14 083)	(14 820)
Pozostałe koszty operacyjne	16	(2 735)	(646)
Zysk/strata z działalności operacyjnej		(4 392)	2 143
Przychody finansowe	17	185	375
Koszty finansowe	18	(971)	(538)
Udział w zysku jednostki stowarzyszonej		–	–
Zysk/strata brutto		(5 178)	1 980
Podatek dochodowy	22	(1 242)	(627)
Zysk/strata netto		(6 420)	1 353
<i>Działalność zaniechana</i>			
		–	–
Zysk/strata netto		(6 420)	1 353
Przypisany:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		(6 420)	1 353
Akcjonariuszom niesprawnym kontroli		–	–
Zysk/strata na jedną akcję przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	24		
– podstawowy		(0,70)	0,15
– rozwodniony		(0,70)	0,15

GRUPA KAPITAŁOWA ATREM Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
na dzień oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.
(wszystkie dane w tysiącach złotych, chyba że zaznaczono inaczej)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zysk/strata netto	(6 420)	1 353
Inne całkowite dochody		
Podlegające przekwalifikowaniu w późniejszym terminie do wyniku finansowego	-	-
<i>Podatek dochodowy odnoszący się do elementów innych całkowitych dochodów podlegających przekwalifikowaniu do wyniku finansowego</i>	-	-
Nie podlegające przekwalifikowaniu w późniejszym terminie do wyniku finansowego	-	-
<i>Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych</i>	-	-
<i>Podatek dochodowy odnoszący się do elementów innych całkowitych dochodów nie podlegających przekwalifikowaniu do wyniku finansowego</i>		
Całkowite dochody razem	(6 420)	1 353

GRUPA KAPITAŁOWA ATREM Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
na dzień oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.
(wszystkie dane w tysiącach złotych, chyba że zaznaczono inaczej)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (BILANS)

	Nota	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
AKTYWA			
Aktywa trwałe (długoterminowe)		36 071	37 606
Rzeczowe aktywa trwałe	28	28 565	27 811
Wartość firmy z konsolidacji	30	1 092	1 092
Wartości niematerialne	29	1 899	1 986
Pożyczki udzielone	25	17	26
Pozostałe aktywa finansowe	26	259	259
Należności pozostałe długoterminowe	31	524	224
Rozliczenia międzyokresowe długoterminowe	35	279	212
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	23	3 436	5 996
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)		49 359	66 154
Zapasy	32	2 609	3 533
Należności handlowe oraz pozostałe należności	33	33 353	58 119
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	22	252	476
Pożyczki udzielone	25	10	11
Rozliczenia międzyokresowe	35	693	709
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	34	12 442	3 306
Aktywa trwałe zaklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży	27	–	–
SUMA AKTYWÓW		85 430	103 760
PASYWA			
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		54 112	60 994
Kapitał podstawowy	36	4 615	4 615
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	36	19 457	19 457
Kapitał zapasowy (nieruchomości inwestycyjne)	36	–	–
Kapitał zapasowy (płatności w formie akcji)	36	1 466	1 466
Kapitał zapasowy (zyski zatrzymane)	36	10 703	9 862
Kapitał rezerwowy (zyski zatrzymane)	36	20 291	20 241
Kapitał rezerwowy (nabycie akcji własnych)	36	4 000	4 000
Wynik finansowy za okres sprawozdawczy		(6 420)	1 353
Kapitał akcjonariuszy niesprawujących kontroli		–	–
Kapitał własny ogółem		54 112	60 994
Zobowiązania długoterminowe		3 837	5 425
Pozostałe zobowiązania finansowe	40	–	–
Pozostałe zobowiązania	41	1 279	1 311
Rezerwy	38	164	122
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23	2 394	3 992
Zobowiązania krótkoterminowe		27 481	37 341
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	39	16 791	35 634
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	22	–	–
Oprocentowane kredyty i pożyczki	37	8 447	–
Pozostałe zobowiązania finansowe	40	–	100
Rezerwy	38	2 243	1 607
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami trwałymi sklasyfikowanymi, jako przeznaczone do sprzedaży		–	–
Zobowiązania razem		31 318	42 766
SUMA PASYWÓW		85 430	103 760

GRUPA KAPITAŁOWA ATREM Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
na dzień oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.
(wszystkie dane w tysiącach złotych, chyba że zaznaczono inaczej)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Zysk/strata netto	(6 420)	1 353
<i>Korekty o pozycje:</i>	<i>10 783</i>	<i>(7 960)</i>
Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	-	-
Amortyzacja	2 264	2 552
Dywidendy netto	-	-
Odsetki netto	254	12
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	-	-
Zysk/strata na działalności inwestycyjnej- środki trwałe	(28)	(35)
Zysk/strata na działalności inwestycyjnej- nieruchomości inwestycyjne	-	-
Zmiana stanu należności handlowych i pozostałych	24 690	(4 425)
Zmiana stanu zapasów	924	(2 339)
Zmiana stanu zobowiązań handlowych i pozostałych	(18 855)	(1 329)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	2 509	(438)
Zmiana stanu rezerw	(920)	(670)
Podatek dochodowy otrzymany	251	-
Podatek dochodowy zapłacony	(306)	(1 288)
Pozostałe-sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych	-	-
Pozostałe	-	-
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	4 363	(6 607)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	100	79
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych	-	-
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(2 969)	(3 233)
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych	(100)	-
Pożyczki udzielone	-	-
Spłata pożyczek	11	12
Dywidendy otrzymane	-	-
Odsetki otrzymane	116	140
Pozostałe (lokaty długoterminowe)	-	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(2 842)	(3 002)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu emisji akcji	-	-
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	-	-
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	8 447	-
Spłata pożyczek/kredytów	-	-
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	(462)	(739)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom niesprawującym kontroli	-	-
Odsetki zapłacone	(370)	(152)
Spłata pozostałych zobowiązań finansowych	-	(100)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	7 615	(991)
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	9 136	(10 600)

GRUPA KAPITAŁOWA ATREM Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
na dzień oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.
(wszystkie dane w tysiącach złotych, chyba że zaznaczono inaczej)

Środki pieniężne, ekwiwalenty środków pieniężnych oraz kredyty w rachunku bieżącym na początek okresu	34	3 306	13 906
Środki pieniężne, ekwiwalenty środków pieniężnych oraz kredyty w rachunku bieżącym na koniec okresu	34	3 995	3 306
Kredyty w rachunku bieżącym na koniec okresu	37	8 447	–
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych na koniec okresu	34	12 442	3 306

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości	Płatności w formie akcji własnych	Kapitał zapasowy (zyski zatrzymane)	Kapitał rezerwowy (zyski zatrzymane)	Kapitał rezerwowy (nabycie akcji własnych)	Zysk netto za okres sprawozdawczy	Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
1 stycznia 2016	4 615	19 457	1 466	9 862	20 241	4 000	1 353	60 994	–	60 994
Korekta błędu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1 stycznia 2016 po korekcie	4 615	19 457	1 466	9 862	20 241	4 000	1 353	60 994	–	60 994
Zysk/strata netto za okres	–	–	–	–	–	–	(6 420)	(6 420)	–	(6 420)
Całkowite dochody za okres	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Razem całkowite dochody za okres	–	–	–	–	–	–	(6 420)	(6 420)	–	(6 420)
Emisja akcji	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Wypłata dywidendy	–	–	–	(462)	–	–	–	(462)	–	(462)
Podział wyniku finansowego	–	–	–	1 303	50	–	(1 353)	–	–	–
31 grudnia 2016	4 615	19 457	1 466	10 703	20 291	4 000	(6 420)	54 112	–	54 112

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości	Płatności w formie akcji własnych	Kapitał zapasowy (zyski zatrzymane)	Kapitał rezerwowy (nabycie akcji własnych)	Kapitał rezerwowy (nabycie akcji własnych))	Zysk netto za okres sprawozdawczy	Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
1 stycznia 2015	4 615	19 457	1 466	9 862	19 939	4 000	1 041	60 380	-	60 380
Korekta błędu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 stycznia 2015 po korekcie	4 615	19 457	1 466	9 862	19 939	4 000	1 041	60 380	-	60 380
Zysk/strata netto za okres	-	-	-	-	-	-	1 353	1 353	-	1 353
Całkowite dochody za okres	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem całkowite dochody za okres	-	-	-	-	-	-	1 353	1 353	-	1 353
Emisja akcji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	(739)	-	-	(739)	-	(739)
Podział wyniku finansowego	-	-	-	-	1 041	-	(1 041)	-	-	-
31 grudnia 2015	4 615	19 457	1 466	9 862	20 241	4 000	1 353	60 994	-	60 994

DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA

1. INFORMACJE O JEDNOSTCE DOMINUJĄCEJ

Grupa Kapitałowa Atrem („Grupa”) składa się z jednostki dominującej Atrem S.A. („Emitent”, „spółka dominująca”, „Spółka”) i jej spółki zależnej.

Atrem S.A. powstała w wyniku przekształcenia spółki Atrem Sp. z o.o. w spółkę Atrem S.A., na mocy uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki Atrem Sp. z o.o. z dnia 17 grudnia 2007 roku sporządzonej w formie aktu notarialnego przed notariuszem Maciejem Celichowskim (Rep. A nr 20.378/2007).

Poprzedniczka prawna spółki Atrem S.A. została utworzona aktem notarialnym z dnia 27 września 1999 roku sporządzonym przez notariusza Andrzeja Adamskiego w Kancelarii Notarialnej Piotr Kowandy, Andrzej Adamski w Poznaniu (Rep. A nr 10.634/1999) i zarejestrowana w dniu 24 listopada 1999 roku w Sądzie Rejonowym w Poznaniu w Wydziale XIV Gospodarczym - Rejestrowym pod numerem RHB 13313. Następnie w dniu 20 czerwca 2002 roku została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Poznaniu XXI Wydział Gospodarczy KRS, pod numerem KRS 0000118935.

Rejestracja spółki Atrem S.A. nastąpiła w dniu 3 stycznia 2008 roku w Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000295677.

Sądem rejestrowym spółki Atrem S.A. jest Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Siedziba spółki Atrem S.A. mieści się w Złotnikach k. Poznania, przy ul. Czołgowej 4 (62-002 Suchy Las). Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 639688384.

Czas trwania spółki dominującej oraz jednostki wchodzącej w skład Grupy jest nieoznaczony.

2. INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ

PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI

Grupa Kapitałowa Atrem prowadzi działalność w następujących podstawowych segmentach:

- Automatyka i klimatyzacja (Atrem S.A.)
- Elektroenergetyka (Contrast sp. z o.o.)

SKŁAD GRUPY

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym za 2016 r. została objęta spółka dominująca oraz następujące spółki zależne:

Jednostka	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Procentowy udział spółki w kapitale	
			31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Contrast Sp. z o.o.	Ostrów Wlkp.	Elektroenergetyka	100,0%	100,0%

Na dzień 31 grudnia 2016 r. udział w ogólnej liczbie głosów posiadanych przez Emitenta w podmiocie zależnym jest równy udziałowi Atrem S.A. w kapitale tej jednostki.

ZARZĄD

Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Zarządu Emitenta („Zarząd”) przedstawiał się następująco:

Konrad Śniatała	Prezes Zarządu
Marek Korytowski	Wiceprezes Zarządu
Łukasz Kalupa	Członek Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomicznych
Przemysław Szmyt	Członek Zarządu, Dyrektor ds. Technicznych

W okresie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji nie nastąpiły zmiany w składzie Zarządu Emitenta.

RADA NADZORCZA

Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej Emitenta przedstawiał się następująco:

Tadeusz Kowalski	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Hanna Krawczyńska	Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej
Gabriela Śniatała	Sekretarz Rady Nadzorczej
Andrzej Rybarczyk	Członek Rady Nadzorczej
Wojciech Kuśpik	Członek Rady Nadzorczej

W okresie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji nie nastąpiły zmiany w składzie Rady Nadzorczej Emitenta.

3. ZATWIERDZENIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA DO PUBLIKACJI

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Atrem S.A. w dniu 15 marca 2017 r.

4. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2016 r.

Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, biorąc pod uwagę proces adaptacji MSSF przez Unię Europejską, nie występują różnice w zakresie zasad rachunkowości przyjętych przez Grupę zgodnie z MSSF a MSSF które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

5. ZAŁOŻENIE KONTYNUACJI DZIAŁALNOŚCI

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej wszystkich spółek Grupy przez okres, co najmniej 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego tj. od dnia 31 grudnia 2016 roku.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania do publikacji nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

Należy jednak zwrócić uwagę, że kluczową kwestią z perspektywy możliwości kontynuowania działalności przez spółki Grupy jest zapewnienie przez Grupę wystarczających źródeł finansowania realizowanych kontraktów (płynność finansowa). Zarządy spółek Grupy planują w II kwartale 2017 roku przedłużyć finansowanie bieżącej działalności w formie kredytu w rachunku bieżącym w kwocie 12.500 tys. zł na okres kolejnych 12 miesięcy. Umowa kredytowa nr 06/131/07/Z/VU o kredyt w rachunku bieżącym Umbrella Facility z dnia 04 września 2007 roku wraz z późniejszymi zmianami wygasa w dniu 22.06.2017 roku. Zarządy Spółek nie identyfikują przesłanek, które świadczyłyby o istnieniu ryzyka nieprzedłużenia kredytu na kolejny okres

Na dzień bilansowy tj. 31.12.2016 roku kwota zadłużenia z tytułu kredytu w rachunku bieżącym (Umowa kredytowa nr 06/131/07/Z/VU o kredyt w rachunku bieżącym Umbrella Facility z dnia 04 września 2007 roku wraz z późniejszymi zmianami) wyniosła 8 447 tys. zł. Kwota pozostała do wykorzystania przez spółki Grupy Kapitałowej Atrem na wyżej wskazany dzień wyniosła 4.053 tys. zł.

Na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania do publikacji, tj. 15.03.2017 roku zadłużenie Grupy Kapitałowej z tytułu w/w kredytu wyniosło 4.431 tys. zł. Kwota pozostała do wykorzystania przez spółki Grupy Kapitałowej Atrem wyniosła 8.069 tys. zł.

Na dzień 15.03.2017 roku spółka zależna Contrast Sp. z o.o. dysponowała środkami na rachunku bieżącym w wysokości 12.536 tys. zł.

W okresie od 01.01.2016 roku do 31.12.2016 roku spółki Grupy Kapitałowej Atrem dokonały przedłużenia obowiązujących umów generalnych na gwarancje bankowe, gwarancje ubezpieczeniowe oraz pozyskały nowe limity linii na gwarancje do łącznej kwoty 72 mln zł (wzrost przyznanych limitów gwarancyjnych o około 35% w stosunku do 2015 roku). W 2017 roku Spółki planują zapewnienie finansowania działalności w postaci przedłużenia obowiązujących oraz pozyskania nowych linii gwarancyjnych, co umożliwi spółkom pozyskiwanie i realizację nowych kontraktów oraz wnoszenie zabezpieczenia należytego wykonania kontraktów, wadium czy zwrotu zaliczki, w formie gwarancji.

Biorąc pod uwagę wyżej opisane działania zmierzające do utrzymania a nawet poprawy sytuacji płynnościowej Grupy, a także trwające rozmowy z bankiem finansującym oraz innymi instytucjami finansowymi Spółki są przekonane o ich pozytywnym wyniku, w związku z tym przygotowały załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe w oparciu o zasadę kontynuacji.

6. WALUTA FUNKCJONALNA I WALUTA SPRAWOZDAWCZA

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych. Polski złoty jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Grupy.

Dane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zostały wykazane w tysiącach złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach zostały podane z większą dokładnością.

7. ZASADY KONWERSJI ZŁOTYCH NA EUR

Dla celów ustalenia podstawowych wielkości w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej:
kurs NBP z dnia 31.12.2016 r.: 1 EUR=4,4240 zł;
kurs NBP z dnia 31.12.2015 r.: 1 EUR=4,2615 zł;
- dla pozycji rachunku zysków i strat i pozycji sprawozdania z przepływów pieniężnych kurs wyliczony na ostatni dzień każdego miesiąca 2016 i 2015 r. odpowiednio 1 EUR=4,3757 zł i 1 EUR=4,1848 zł.

8. KOREKTA BŁĘDU

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy sporządzonym za 2016 r. nie wystąpiła korekta błędu.

9. ZMIANY SZACUNKÓW

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy sporządzonym za 2016 r. nie wystąpiły zmiany w sposobie dokonywania szacunków. Zmiany wartości szacunków zostały zaprezentowane w notach dotyczących pozycji wycenianych w wartościach oszacowanych, o których mowa w punkcie 11 poniżej.

10. ZMIANY PREZENTACJI DANYCH

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy sporządzonym za 2016 r. w danych za okres porównywalny wyodrębniono koszty sprzedaży z kosztu własnego sprzedaży oraz kosztów zarządu.

	okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015		
	przed zmianą	zmiana	jest
Koszt własny sprzedaży	(127 590)	1 841	(125 749)
Zysk brutto ze sprzedaży	16 830	1 841	18 671
Koszty sprzedaży	–	(1 800)	(1 800)
Koszty ogólnego zarządu	(14 779)	(41)	(14 820)

Inne istotne zmiany w sposobie prezentacji danych nie wystąpiły.

11. ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSADZIE I SZACUNKACH

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy zgodnie z MSSF wymaga stosowania szacunków i założeń, które wpływają na wielkości wykazane w sprawozdaniu finansowym, w tym w notach objaśniających do sprawozdania finansowego.

Mimo, iż przyjęte założenia i szacunki opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu na temat bieżących działań i zdarzeń, rzeczywiste wyniki mogą różnić się od przewidywanych.

Oszacowania i założenia dokonywane przez Zarząd niosą za sobą znaczące ryzyko konieczności wprowadzenia istotnej korekty wartości bilansowej aktywów i zobowiązań w trakcie kolejnego roku obrotowego.

Poniżej przedstawiono główne obszary, w których w procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości, oprócz szacunków księgowych, duże znaczenie miał profesjonalny osąd kierownictwa.

- *przyjęte przepływy operacyjne do wyceny umów (kontraktów) długoterminowych oraz pomiar stopnia ich zaawansowania, estymowanie kosztów pozostałych do zakończenia umów długoterminowych oraz ustalanie marż na kontraktach*

Grupa realizuje szereg umów (kontraktów) długoterminowych. Wycena kontraktów wymaga ustalenia przyszłych przepływów operacyjnych, w celu ustalenia wartości godziwej przychodów i kosztów oraz dokonania oceny stopnia zaawansowania prac na realizowanym kontrakcie. Stopień zaawansowania ustala się, jako stosunek poniesionych kosztów (zwiększających postęp realizowanych kontraktów) do kosztów planowanych. Marże brutto na realizowanych umowach długoterminowych ustalane są na podstawie sformalizowanych procedur, jako różnica między ceną sprzedaży, a szacowanymi kosztami umów długoterminowych. Weryfikacja estymowanych kosztów do zakończenia kontraktu odbywa się podczas miesięcznych lub kwartalnych (lub innych w zależności od okoliczności) przeglądów umów długoterminowych. Szacowane do poniesienia koszty projektu określane są przez osoby merytorycznie odpowiedzialne za realizację danego obszaru, na podstawie ich wiedzy i doświadczenia.

- *wycena rezerw na straty na kontraktach długoterminowych*

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów i kosztów z tytułu realizowanych umów (kontraktów) długoterminowych. Przewidywana strata na kontrakcie ujmowana jest w kosztach okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11.

- *wycena rezerw na świadczenia emerytalne*

Grupa utworzyła rezerwę na wypłatę odpraw emerytalnych. Założenia przyjęte do przeprowadzonej wyceny są następujące: stopa dyskontowa: 3,0%, przewidywana stopa inflacji 1,0%, przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń powyżej inflacji: 2,0%. Wycena została dokonana wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. W związku ze zmianami makroekonomicznymi wartość rezerwy może ulec zmianie w kolejnym roku obrotowym.

- *stawki amortyzacyjne*

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych.

Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

- *składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego*

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego, bazując na założeniu, iż w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, iż założenie to w przyszłości stałoby się nieuzasadnione.

- *koszty rozwoju*

Koszty rozwoju są kapitalizowane zgodnie z zasadami (polityką) rachunkowości Grupy. Pierwsze skapitalizowanie kosztów wynika z osądu kierownictwa dotyczącego potwierdzenia istnienia technicznych i ekonomicznych możliwości mającego miejsce zwykle wtedy, gdy projekt osiągnął już pewien etap zgodnie z ustalonym wcześniej planem. Ustalenie kwot podlegających kapitalizacji wymaga przyjęcia przez kierownictwo pewnych założeń dotyczących prognozowanego zwrotu z aktywów oraz stopy dyskontowej, które zostały i będą stosowane przez prognozowany okres uzyskiwania korzyści.

- *roszczenia gwarancyjne*

Grupa realizuje szereg umów długoterminowych, z którymi wiąże się ryzyko przeprowadzenia ewentualnych napraw gwarancyjnych. Zarząd szacuje odnośne rezerwy na przyszłe koszty z tytułu napraw gwarancyjnych

na podstawie historycznych danych na temat faktycznych roszczeń gwarancyjnych, a także przewidywanych trendów, które mogą wskazywać na to, iż informacje z przeszłości mogą odbiegać od przyszłych roszczeń.

12. NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE

Poniżej zostały przedstawione nowe lub zmienione regulacje MSR i MSSF oraz nowe interpretacje KIMSF, które Spółka zastosowała w okresie rozpoczynającym się od 1 stycznia 2016 roku. Ich zastosowanie nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe.

- Zmiany do MSR 19 Programy określonych świadczeń: składki pracownicze, obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 lutego 2015 r.
- Poprawki do MSSF (cykl 2010-2012), obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 lutego 2015r.
- Poprawki do MSSF (cykl 2011-2013) obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 lutego 2015r.
- Poprawki do MSSF (cykl 2012-2014), obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 r.
- Zmiany do MSR 27 Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych, obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016r.
- Zmiany do MSR 16 i MSR 41 Rolnictwo: Rośliny produkcyjne. obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 r.
- Zmiany do MSR 16 i MSR 38 Wyjaśnienia w zakresie akceptowalnych metod ujmowania umorzenia i amortyzacji. Zmiany będą obowiązywały prospektywnie począwszy od pierwszego okresu rocznego zaczynającego się w dniu 1 stycznia 2016 r.
- Zmiany do MSSF 11 Ujmowanie nabycia udziałów we wspólnych działaniach. Zmiany będą obowiązywały prospektywnie począwszy od pierwszego okresu rocznego zaczynającego się w dniu 1 stycznia 2016 r.
- Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych, obowiązujące za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2016 r.
- Zmiany do MSFF 10, MSSF 12 i MSR 28: Jednostki inwestycyjne – zastosowanie wyłączeń z konsolidacji, dotyczą okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku.

Nowe standardy i interpretacje

Nowe lub zmienione regulacje MSR i MSSF oraz nowe interpretacje KIMSF, które zostały zatwierdzone lecz jeszcze nie obowiązują, a których Spółka nie zastosowała dobrowolnie dla okresu rozpoczynającego się 1 stycznia 2016 roku ani dla lat wcześniejszych.

- MSSF 9 Instrumenty finansowe z późniejszymi zmianami, obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 r.
- MSSF 15 oraz objaśnienia stosowania do MSSF 15: Przychody z umów z klientami, obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 r.

Standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, lecz nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Spółkę. Zarząd jest w trakcie oceny wpływu tych standardów na sprawozdanie finansowe:

- MSSF 14 Odroczone salda z regulowanej działalności - według stanu na dzień 21 lutego 2017 roku nie jest znana data wejścia w życie Standardu.
- MSSF 16 Leasingi obowiązujący za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 r.
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem - według stanu na dzień 21 lutego 2017 roku nie jest znana data wejścia w życie Standardu.

- Zmiany do MSR 7: Sprawozdanie z przepływów pieniężnych. Zmiany wprowadzono w ramach inicjatywy dotyczącej ujawnień. Zmiany będą obowiązywały prospektywnie począwszy od pierwszego okresu rocznego zaczynającego się 1 stycznia 2017 r.
- Zmiany do MSR 12: Podatek dochodowy. RMSR proponuje, aby zmiany obowiązywały retrospektywnie zgodnie z MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” począwszy od pierwszego okresu rocznego zaczynającego się 1 stycznia 2017 r.
- Zmiany do MSSF 2 : Klasyfikacja i wycena płatności opartych na akcjach, obowiązujący za okresy rozpoczynające się 1 stycznia 2018 r.
- Zmiany do MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Umowy Ubezpieczeniowe”; obowiązujące za okresy rozpoczynające się od 1 stycznia 2018 r.
- Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016), mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku (MSSF 12) oraz 1 stycznia 2018 roku (MSSF 1, MSR 28) lub później.
- Zmiany do MSR 40 „Transfer nieruchomości inwestycyjnych”. Zmiany będą obowiązywały prospektywnie począwszy od pierwszego okresu rocznego zaczynającego się 1 stycznia 2018r.
- KIMSF 22 „Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe”. Interpretacja ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018r. lub później.

W opinii Grupy zastosowanie zmienionych standardów nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich początkowego zastosowania. Zarząd jest w trakcie oceny wpływu powyższych standardów i interpretacji na sprawozdawczość Grupy.

13. ZASADY (POLITYKA) RACHUNKOWOŚCI

Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Spółki obejmuje rok zakończony 31 grudnia 2016 r. oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2015 r. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego.

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2016 r. są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2015 r.

Zasada przewagi treści nad formą

Zasada przewagi treści nad formą oznacza, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe powinno przedstawiać informacje odzwierciedlające ekonomiczną treść zdarzeń i transakcji, a nie tylko ich formę prawną.

Zasada istotności

Zgodnie z par. 7 MSR 1 pominięcia lub zniekształcenia pozycji są istotne, jeżeli mogą pojedynczo lub razem wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie sprawozdania finansowego. Istotność uzależniona jest od wielkości i rodzaju pominięcia lub zniekształcenia w kontekście towarzyszących okoliczności. Czynnikiem rozstrzygającym może być wielkość lub rodzaj pozycji, lub kombinacja obu tych czynników.

Prezentacja sprawozdań finansowych

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest zgodnie z MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych. Spółka prezentuje odrębnie rachunek zysków i strat, który zamieszczany jest bezpośrednio przed skonsolidowanym sprawozdaniem z pełnego dochodu. Rachunek zysków i strat prezentowany jest w wariantcie kalkulacyjnym. Rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

Istotne zasady rachunkowości zostały przedstawione poniżej:

Waluty obce

Transakcje przeprowadzane w walucie innej niż waluta funkcjonalna wykazuje się po kursie waluty obowiązującym na dzień transakcji. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych są przeliczane według kursu obowiązującego na ten dzień. Aktywa i zobowiązania

wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych wycenia się po kursie obowiązującym w dniu ustalenia wartości godziwej. Pozycje niepieniężne wyceniane są według kosztu historycznego. Różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstają, z wyjątkiem:

- różnic kursowych dotyczących aktywów w budowie przeznaczonych do przyszłego wykorzystania produkcyjnego, które włącza się do kosztów tych aktywów i traktuje, jako korekty kosztów odsetkowych kredytów w walutach obcych,
- różnic kursowych wynikających z transakcji przeprowadzonych w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem walutowym zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń,
- różnic kursowych wynikających z pozycji pieniężnych należności lub zobowiązań względem jednostek zagranicznych, z którymi nie planuje się rozliczeń lub też takie rozliczenia nie są prawdopodobne, stanowiących część inwestycji netto w jednostkę zlokalizowaną za granicą i ujmowanych w kapitale rezerwowym z przeliczenia jednostek zagranicznych oraz w zysku/stracie ze zbycia inwestycji netto.

Przy konsolidacji aktywa i zobowiązania jednostek zlokalizowanych za granicą przelicza się na walutę polską po kursie obowiązującym na dzień bilansowy. Przychody i koszty są przeliczane przy użyciu kursu średniego dla danego okresu sprawozdawczego, z wyjątkiem sytuacji gdy wahania kursów są bardzo znaczne (wtedy stosuje się kursy wymiany z dat dokonania transakcji). Wszelkie różnice kursowe klasyfikuje się jako kapitał własny i ujmuje w kapitale rezerwowym Grupy z tytułu przeliczenia jednostek zagranicznych. Wartość firmy oraz korekty wartości godziwej wynikające z nabycia jednostki zlokalizowanej za granicą traktowane są jako składnik aktywów lub zobowiązań jednostki zlokalizowanej za granicą i podlegają przeliczeniu przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu bilansowym.

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Grupy oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 r. Grupa sprawuje kontrolę w przypadku, gdy z tytułu swojego zaangażowania w jednostkę, w której dokonano inwestycji, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe, lub gdy ma prawa do zmiennych wyników finansowych oraz ma możliwość wywierania wpływu na wysokość tych wyników finansowych poprzez sprawowanie władzy nad jednostką, w której dokonano inwestycji. W związku z powyższym Grupa sprawuje kontrolę nad inwestycją wtedy i tylko wtedy gdy Grupa:

- sprawuje władzę nad jednostką, w której dokonano inwestycji (np. istnieje zapis, który daje jej bieżącą możliwość kierowania działalnością jednostki, w której dokonano inwestycji),
- z tytułu swojego zaangażowania w jednostce, w której dokonano inwestycji, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych,
- posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką, w której dokonano inwestycji, do wywierania wpływu na wysokość swoich wyników finansowych.

W sytuacji, gdy Grupa nie posiada większości głosów bądź podobnych praw w jednostce, w której dokonano inwestycji, Grupa rozważa wszystkie fakty i okoliczności mające zastosowanie do oceny czy sprawuje władzę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, w tym:

- ustalenia umowne z posiadaczami pozostałych głosów w jednostce, w której dokonano inwestycji,
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych,
- prawa głosu Grupy oraz potencjalne prawa głosu.

Grupa dokonuje ponownej oceny czy sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, czy też nie, w sytuacji, gdy fakty i okoliczności wskazują, że zmienił się jeden bądź kilka elementów kontroli. Konsolidacja jednostki zależnej zaczyna się, gdy Grupa zyskuje kontrolę nad jednostką zależną i kończy się, gdy Grupa traci nad nią kontrolę. Aktywa, zobowiązania, przychody i koszty jednostki zależnej nabytej bądź sprzedanej w trakcie roku są włączane do sprawozdania z całkowitych dochodów od dnia, w którym Grupa uzyskała kontrolę nad jednostką zależną do dnia, w którym tę kontrolę utraciła.

Zysk lub strata oraz każdy składnik innych całkowitych dochodów są przypisane do właścicieli jednostki dominującej oraz do udziałów niekontrolujących, nawet gdy w rezultacie udziały niekontrolujące przyjmują wartość ujemną. W sytuacji, gdy zachodzi taka potrzeba, wprowadza się korekty w sprawozdaniach finansowych jednostek zależnych w celu doprowadzenia ich polityk rachunkowości do zgodności z politykami rachunkowości Grupy. Wszystkie wewnątrzgrupowe aktywa i zobowiązania, kapitały, przychody, koszty i przepływy pieniężne wynikające z transakcji pomiędzy członkami Grupy są w całości eliminowane na poziomie konsolidacji.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. Jeśli jednostka dominująca utraci kontrolę nad jednostką zależną, to:

- wyłącza aktywa (w tym wartość firmy) oraz zobowiązania jednostki zależnej,
- wyłącza wartość bilansową udziałów niekontrolujących,
- wyłącza zagregowane różnice kursowe z przeliczenia jednostek ujęte w kapitale,
- ujmuje wartość godziwą otrzymanej zapłaty,
- ujmuje inwestycje utrzymane w byłej jednostce zależnej w ich wartości godziwej,
- ujmuje powstałe różnice w zysku lub stracie,
- kwoty ujęte w innych całkowitych dochodach związane z jednostką zależną przeklasyfikowuje odpowiednio do zysku lub straty lub do zysków zatrzymanych, tak jak byłoby to wymagane w sytuacji, gdyby Grupa dokonała bezpośredniego zbycia odpowiednich aktywów i zobowiązań.

Połączenia przedsięwzięć i wartość firmy

Połączenia przedsięwzięć rozlicza się metodą przejęcia (acquisition method). Na koszt połączenia składa się łączna kwota zapłaty, według wartości godziwej na dzień nabycia, oraz wartość wszelkich dotychczasowych udziałów niekontrolujących w nabywanej jednostce. W przypadku każdego połączenia przedsięwzięć, Grupa wybiera, czy będzie wyceniać udziały niekontrolujące w jednostce przejmowanej w wartości godziwej czy też w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowanych aktywach netto jednostki przejmowanej. Wydatki poniesione w związku z transakcją nabycia kontroli ujmuje się w zysku lub stracie w ramach kosztów ogólnego zarządu.

Na dzień nabycia Grupa dokonuje oceny nabywanych aktywów finansowych i przejmowanych zobowiązań finansowych dla celów odpowiedniego ich zakwalifikowania i wyznaczenia. Ocena ta dokonywana jest na podstawie postanowień umowy, sytuacji gospodarczej oraz innych odpowiednich warunków istniejących na dzień nabycia. Analiza ta obejmuje wydzielenie przez jednostkę nabywaną instrumentów pochodnych wbudowanych w umowy zasadnicze.

W połączeniu przedsięwzięć realizowanym etapami jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje powstały zysk lub stratę w rachunku zysków i strat. Na tej podstawie określana jest wartość firmy.

Wszelkie zapłaty warunkowe stanowiące element rozliczenia połączenia przedsięwzięć wyceniane są na dzień nabycia w wartości godziwej. Zapłata warunkowa zaklasyfikowana jako składnik aktywów lub zobowiązań będący instrumentem finansowym w zakresie MSR 39 Instrumenty finansowe: Ujmowanie i wycena, jest wyceniana w wartości godziwej ze zmianami wartości godziwej odnoszonymi do zysku lub straty lub innych całkowitych dochodów. Jeżeli zapłata warunkowa jest poza zakresem MSR 39, wówczas jest wyceniana zgodnie z właściwym MSSF. Jeżeli zapłata warunkowa jest zaklasyfikowana jako składnik kapitału własnego, jej wartość nie podlega aktualizacji wyceny. Późniejsze rozliczenie rozlicza się w ramach kapitału własnego.

Wartość firmy początkowo wycenia się według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kwoty przekazanej zapłaty powiększonej o wartość rozpoznanych udziałów niekontrolujących oraz posiadane wcześniej udziały ponad wartość netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań. Jeżeli wartość godziwa aktywów netto przewyższa kwotę przekazanej zapłaty, Grupa ponownie ocenia, czy poprawnie zidentyfikowała wszystkie nabyte aktywa i wszystkie przejęte zobowiązania i dokonuje przeglądu procedur stosowanych do określenia wartości na dzień przejęcia. Jeśli po dokonaniu ponownej oceny nadal występuje nadwyżka wartości godziwej przejętych aktywów netto nad zagregowaną wartością przekazanej zapłaty, różnicę taką ujmuje się w zysku lub stracie.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy wycenia się według ceny nabycia, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Dla potrzeb testów na utratę wartości, wartość firmy nabytą w ramach połączenia przedsięwzięć przyporządkowuje się z dniem nabycia do poszczególnych ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które zgodnie z oczekiwaniami mają odnieść korzyści w wyniku takiego połączenia, niezależnie od tego, czy do tych ośrodków zostały przypisane także inne składniki aktywów lub zobowiązań jednostki przejmowanej.

W sytuacji, gdy wartość firmy została przypisana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne, a część działalności tego ośrodka zostanie zbyta, przy ustalaniu zysku lub straty na tej transakcji wartość firmy odnosząca się do zbywanej działalności jest uwzględniana w wartości bilansowej tej działalności. Zbywaną wartość firmy wycenia się w takiej sytuacji na podstawie względnej wartości zbywanej działalności i zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Inwestycja w jednostce stowarzyszonej i udział we wspólnym przedsięwzięciu

Jednostka stowarzyszona jest to jednostka, na którą Grupa wywiera znaczący wpływ. Znaczący wpływ jest to zdolność do uczestniczenia w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki finansowej i operacyjnej jednostki, w której dokonano inwestycji, nie oznacza on jednak sprawowania kontroli lub współkontroli nad tą polityką.

Wspólne przedsięwzięcie jest wspólnym ustaleniem umownym, w którym strony sprawujące współkontrolę nad ustaleniem mają prawa do aktywów netto wynikających z ustalenia umownego. Współkontrola jest to określony w umowie podział kontroli nad ustaleniem umownym, który występuje tylko wówczas, gdy decyzje odnośnie tej działalności wymagają jednomyślnej zgody stron sprawujących współkontrolę.

Ustalenie, czy mamy do czynienia ze znaczącym wpływem czy też ze wspólnym przedsięwzięciem jest oparte na przesłankach podobnych do tych służących określeniu, czy jednostka sprawuje kontrolę nad jednostkami zależnymi. Grupa ujmuje inwestycję w jednostce stowarzyszonej i udział we wspólnym przedsięwzięciu metodą praw własności. Zgodnie z metodą praw własności inwestycja w jednostce stowarzyszonej i udział we wspólnym przedsięwzięciu są początkowo ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ceny nabycia, korygowanej następnie o zmiany w udziale Grupy w aktywach netto jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia. Wartość firmy dotyczące jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia ujmuje się w wartości bilansowej inwestycji. Nie podlega ona amortyzacji ani nie jest poddawana osobnym testom na utratę wartości. Rachunek zysków i strat odzwierciedla udział Grupy w wyniku finansowym jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia. Każda zmiana w innych całkowitych dochodach jednostek, w których dokonano inwestycji jest prezentowana jako część innych całkowitych dochodów Grupy. W przypadku jakiegokolwiek zmiany ujętej bezpośrednio w kapitale własnym jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia, Grupa ujmuje swój udział w tych zmianach, o ile ma to zastosowanie, w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym. Niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy Grupą a jednostkami stowarzyszonymi i wspólnym przedsięwzięciem są eliminowane do wysokości udziału Grupy w jednostce stowarzyszonej i we wspólnym przedsięwzięciu. Zagregowany udział Grupy w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia jest wykazywany w rachunku zysków i strat i reprezentuje zysk lub stratę po opodatkowaniu i odliczeniu udziałów niekontrolujących w jednostkach zależnych jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia.

Jednostka stowarzyszona, wspólne przedsięwzięcie oraz Grupa sporządzają swoje sprawozdania finansowe na ten sam dzień sprawozdawczy. W celu ujednoczenia stosowanych zasad rachunkowości, dla celów ujęcia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy dokonuje się korekt danych finansowych jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia. Po zastosowaniu metody praw własności Grupa ustala, czy konieczne jest ujęcie odpisu z tytułu utraty wartości inwestycji Grupy w jednostkach stowarzyszonych i we wspólnym przedsięwzięciu. Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa ustala, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości inwestycji w jednostce stowarzyszonej i we wspólnym przedsięwzięciu.

Jeżeli tak jest, Grupa oblicza kwotę odpisu z tytułu utraty wartości jako różnicę pomiędzy odzyskiwalną wartością jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia a ich wartością bilansową i ujmuje go w pozycji „udział w zyskach jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia” w rachunku zysków i strat. W przypadku utraty znaczącego wpływu na jednostkę stowarzyszoną lub współkontroli nad wspólnym przedsięwzięciem, Grupa dokonuje wyceny i ujmuje pozostającą inwestycję według wartości godziwej. Wszelkie różnice pomiędzy wartością bilansową jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia na dzień utraty znaczącego wpływu bądź zaprzestania sprawowania wspólnej kontroli a wartością godziwą pozostałej inwestycji oraz wpływów ze zbycia ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Segmenty operacyjne zostały zaprezentowane analogicznie jak w wewnętrznych raportach dostarczanych głównemu organowi odpowiedzialnemu za podejmowanie decyzji operacyjnych. Za główny organ operacyjny uznano Zarząd jednostki dominującej, który alokuje zasoby pomiędzy segmenty oraz ocenia wyniki ich działalności.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują środki trwałe i nakłady na środki trwałe w budowie, które jednostka zamierza wykorzystywać w swojej działalności w okresie dłuższym niż 1 rok, a które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki. Nakłady na środki trwałe obejmują poniesione nakłady inwestycyjne jak również poniesione wydatki na przyszłe dostawy maszyn, urządzeń i usług związanych z wytworzeniem środków trwałych (przekazane zaliczki). Środki trwałe obejmują istotne

specjalistyczne części zamienne, które funkcjonują jako element środka trwałego. Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Jako odrębne pozycje środków trwałych ujmowane są także istotne komponenty, również o charakterze niematerialnym. Koszt wytworzenia obejmuje opłaty oraz dla odpowiednich aktywów koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy. Amortyzacja dotycząca tych aktywów trwałych rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia ich użytkowania, zgodnie z zasadami dotyczącymi pozostałych aktywów trwałych Grupy. Amortyzacja środków trwałych, w tym komponentów odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania rewidowane są corocznie. Dla celów amortyzacji środków trwałych stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników środków trwałych są następujące:

Budynki i budowle	5 -50 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	1,5-15 lat
Środki transportu	2-10 lat
Pozostałe	2-10 lat

Grunty własne nie podlegają amortyzacji. Grupa traktuje nadane prawa wieczystego użytkowania gruntów, jako leasing finansowy. W przypadku nabycia takich praw na rynku wtórnym prezentowane są one jako wartości niematerialne i amortyzowane w okresie przewidywanego ich użytkowania. Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie poddawane są testowi na utratę wartości, jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla środków trwałych w budowie w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości środków trwałych oraz środków trwałych w budowie odnoszone są w pozostałe koszty operacyjne. Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne. Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie spełniające kryteria zakwalifikowania ich, jako przeznaczone do sprzedaży lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami opisanymi w nocie dotyczącej aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia. Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży lub likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowych aktywów trwałych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w rachunku zysków i strat. Na dzień bilansowy środki trwałe oraz środki trwałe w budowie wyceniane są według kosztu pomniejszonego o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne uznaje się nieruchomości, które Grupa jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym traktuje jako źródło przychodów z czynszów i/lub są utrzymywane ze względu na spodziewany przyrost ich wartości. Nieruchomości inwestycyjne wycenia się początkowo po koszcie uwzględniając koszty transakcji. Po ujęciu początkowym nieruchomości te wycenia się w wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały. Nieruchomości spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami opisanymi w nocie dotyczącej aktywów trwałych do zbycia. Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży lub likwidacji lub zaprzestania użytkowania nieruchomości określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne obejmują aktywa Grupy, które nie posiadają postaci fizycznej, są identyfikowalne oraz które można wiarygodnie wycenić i które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki. Wartości niematerialne ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Wartości niematerialne powstałe na skutek prowadzenia prac rozwojowych, ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po spełnieniu następujących warunków:

- z technicznego punktu widzenia istnieje możliwość ukończenia składnika wartości niematerialnych, tak aby nadawał się do sprzedaży lub użytkowania,
- istnieje możliwość udowodnienia zamiaru ukończenia składnika oraz jego użytkowania i sprzedaży,
- składnik będzie zdolny do użytkowania lub sprzedaży,
- znany jest sposób w jaki składnik będzie wytwarzał przyszłe korzyści ekonomiczne,
- zapewnione zostaną środki techniczne oraz finansowe konieczne do ukończenia prac rozwojowych oraz jego użytkowania i sprzedaży,
- istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych.

Nakłady poniesione w okresie prowadzenia prac badawczych oraz nakłady nie spełniające wyżej wymienionych warunków ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat w dacie ich poniesienia, w pozycji kosztów ogólnego zarządu. Do pozycji wartości niematerialnych Grupa zalicza także wydatki poniesione na nabycie prawa wieczystego użytkowania gruntu. Wieczyste użytkowanie gruntu traktowane jest, jako leasing finansowy.

Wydatki na nabycie takich praw na rynku wtórnym (od innych podmiotów) oraz wydatki związane z nadaniem takich praw przez właściwe urzędy państwowe, ujmowane są, jako wartości niematerialne i amortyzowane w okresie umownym, w jakim Grupa może te prawa wykorzystywać. Amortyzacja wartości niematerialnych odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania weryfikowane są corocznie. Grupa nie posiada wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Dla celów amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników wartości niematerialnych są następujące:

Wartości niematerialne amortyzowane przez okres od 2 do 20 lat.

Wieczyste użytkowanie gruntów amortyzowane jest przez okres 80 lat.

Wartości niematerialne poddawane są testowi na utratę wartości, jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla wartości niematerialnych w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości, wartości niematerialnych i prawnych jak również ich amortyzacji odnoszone są w koszty działalności podstawowej. Wartości niematerialne utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne. Wartości niematerialne spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w nocie dotyczącej aktywów trwałych do zbycia. Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży lub likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji wartości niematerialnych określa się, jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w rachunku zysków i strat. Na dzień bilansowy wartości niematerialne wyceniane są według kosztu po pomniejszeniu o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i wartości niematerialnych i prawnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Grupy alokowane są do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, dla których można wyznaczyć wiarygodne i jednolite podstawy alokacji. W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest corocznie oraz dodatkowo wtedy, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości. Wartość odzyskiwalna ustalana jest, jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów. Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości bilansowej składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne), wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie, jako koszt okresu, w którym wystąpiła, za wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów wykazywany był w wartości przeszacowanej (wówczas utrata wartości traktowana jest, jako obniżenie wcześniejszego przeszacowania). Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nieprzekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów, jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów/jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat, o ile składnik aktywów nie podlegał wcześniej przeszacowaniu – w takim przypadku, odwrócenie straty z tytułu utraty wartości traktuje się jak zwiększenie z aktualizacji wyceny.

Leasing

Leasing klasyfikuje się, jako leasing finansowy, gdy w ramach zawartej umowy zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko obciążające podmiot, któremu przysługuje prawo własności przedmiotu leasingu przenoszone jest na leasingobiorcę. Wszelkie pozostałe rodzaje leasingu traktowane są, jako leasing operacyjny.

Grupa jako leasingobiorca

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego traktuje się jak aktywa Grupy i wycenia w wartości godziwej w momencie ich nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji zobowiązań z tytułu leasingu finansowego. Płatności leasingowe dzielone są na część odsetkową i zmniejszenie zobowiązania z tytułu leasingu. Koszty finansowe odnosi się bezpośrednio do rachunku zysków i strat. Płatności warunkowe z tytułu leasingu ujmują się w kosztach w okresie ich ponoszenia. Płatności z tytułu leasingu operacyjnego odnosi się w rachunek zysków i strat metodą liniową przez okres leasingu, z wyjątkiem przypadków, kiedy inna, systematyczna podstawa rozliczenia jest bardziej reprezentatywna dla wzorca czasowego rządzącego konsumpcją korzyści ekonomicznych wypływających z leasingu danego składnika aktywów. Płatności warunkowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmują się w kosztach w okresie ich ponoszenia. W przypadku wystąpienia specjalnych zachęt motywujących do zawarcia umowy leasingu operacyjnego, ujmują się je jako zobowiązania. Zagregowane korzyści z tytułu takich zachęt ujmują się, jako pomniejszenie kosztów wynajmu metodą liniową, z wyjątkiem sytuacji, gdy inna systematyczna podstawa jest bardziej reprezentatywna dla wzorca czasowego rządzącego konsumpcją korzyści ekonomicznych dostarczanych przez składnik aktywów objęty leasingiem.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Aktywa trwale i grupy do zbycia klasyfikuje się, jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów, jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa Grupy do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji. Aktywa trwale (i grupy do zbycia) sklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa przeznaczone do zbycia (lub grupa do zbycia) prezentowane są w osobnej pozycji aktywów obrotowych. Jeżeli z grupą do zbycia związane są zobowiązania, jakie będą przekazane w transakcji sprzedaży łącznie z grupą do zbycia, zobowiązania te prezentowane są, jako osobna pozycja zobowiązań krótkoterminowych.

Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związanego z nabyciem lub wytworzeniem składników majątku wymagających dłuższego czasu, aby mogły być zdatne do użytkowania lub odsprzedaży dodaje się do kosztów wytworzenia takich aktywów aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub odsprzedaży. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki oraz zyski lub straty z tytułu różnic kursowych do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

Zapasy

Zapasy są aktywami, przeznaczonymi do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będącymi w trakcie produkcji przeznaczonej na sprzedaż oraz mającymi postać materiałów lub surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług. Zapasy obejmują materiały, towary, produkty gotowe, produkcję w toku oraz zaliczki na zakup materiałów i towarów zaliczonych do kategorii zapasów. Materiały i towary wycenia się pierwotnie w cenach nabycia. Na dzień bilansowy wycena materiałów i towarów odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny, tzn. kategorie te wyceniane są według ceny nabycia lub ceny sprzedaży możliwej do uzyskania w zależności od tego, która z nich jest niższa. Produkty gotowe oraz produkty w toku wycenia się pierwotnie na poziomie rzeczywistego kosztu wytworzenia.

Na dzień bilansowy wycena produktów gotowych i produkcji w toku odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny. Wartość rozchodu zapasów ustala się z zastosowaniem metody cen średnioważonych dla materiałów, towarów i produktów gotowych.

Odpisy aktualizujące dotyczące zapasów, wynikające z ostrożnej wyceny oraz odpisy aktualizujące dla pozycji zalegających, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w pozostałe koszty operacyjne.

Ustalanie wartości godziwej

Grupa wycenia instrumenty finansowe, takie jak instrumenty pochodne, oraz aktywa trwałe, takie jak nieruchomości inwestycyjne, według wartości godziwej na każdy dzień bilansowy.

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by ze sprzedaży składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny. Ustalanie wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienie zobowiązania odbywa się na głównym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania, lub w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania. Zarówno główny jak i najkorzystniejszy rynek muszą być dostępne dla Grupy.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,

Poziom 2 – Techniki wyceny, dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości, jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,

Poziom 3 – Techniki wyceny, dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości, jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Grupa ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując się istotnością danych wejściowych najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość.

Aktywa finansowe

Inwestycje ujmuje się w dniu zakupu i usuwa ze sprawozdania finansowego w dniu sprzedaży, jeśli umowa wymaga dostarczania ich w terminie wyznaczonym przez odpowiedni rynek, a ich wartość początkową wycenia się w wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcji, z wyjątkiem tych aktywów, które klasyfikuje się jako aktywa finansowe wyceniane początkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Grupa zalicza swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i należności. Klasyfikacja zależy od charakteru i przeznaczenia aktywów finansowych, a określa się ją w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do tej grupy zalicza się aktywa finansowe przeznaczone do zbycia lub wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Składnik aktywów finansowych klasyfikuje się, jako przeznaczony do zbycia, jeżeli:

- został zakupiony przede wszystkim w celu odsprzedaży w niedalekiej przyszłości,
- stanowi część określonego portfela instrumentów finansowych, którymi Grupa zarządza łącznie, zgodnie z bieżącym i faktycznym wzorcem generowania krótkoterminowych zysków,
- jest instrumentem pochodnym niewyznaczonym i niedziałającym, jako zabezpieczenie.

Składnik aktywów finansowych inny niż przeznaczony do zbycia może zostać sklasyfikowany jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy przy ujęciu początkowym, jeżeli:

- taka klasyfikacja eliminuje lub znacząco redukuje niespójność wyceny lub ujęcia występującą w innych okolicznościach,
- składnik aktywów finansowych należy do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych, lub do obu tych grup objętych zarządzaniem, a jego wyniki wyceniane są w wartości godziwej zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub inwestycjami Grupy, w ramach której informacje o grupowaniu aktywów są przekazywane wewnętrznie,
- składnik aktywów stanowi część kontraktu zawierającego jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, a MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” dopuszcza klasyfikację całego kontraktu (składnika aktywów lub zobowiązań) jako wycenianego w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wykazuje się w wartości godziwej, a zyski lub straty ujmuje się w rachunku zysków i strat. Zysk lub strata netto ujęte w rachunku zysków lub strat uwzględniają dywidendy lub odsetki wygenerowane przez dany składnik aktywów finansowych.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Inwestycje oraz inne aktywa finansowe, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, o stałych lub negocjowalnych warunkach płatności oraz stałych terminach wymagalności, które Grupa chce i może utrzymywać do momentu osiągnięcia wymagalności klasyfikuje się, jako inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności. Wykazuje się je po zamortyzowanym koszcie stosując metodę efektywnego oprocentowania po pomniejszeniu o utratę wartości, zaś przychody ujmuje się metodą efektywnego dochodu.

Pożyczki i należności

Należności z tytułu dostaw i usług, pożyczki i pozostałe należności o stałych lub negocjowalnych warunkach płatności niebędące przedmiotem obrotu na aktywnym rynku klasyfikuje się, jako pożyczki i należności. Wycenia się je po koszcie zamortyzowanym, metodą efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości. Dochód odsetkowy ujmuje się przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z wyjątkiem należności krótkoterminowych, gdzie ujęcie odsetek byłoby nieistotne.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zakwalifikowane, jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa dostępne do sprzedaży wykazuje się w wartości godziwej.

Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, w kapitale z tytułu aktualizacji, z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości, odsetek obliczonych przy użyciu efektywnej stopy procentowej oraz ujemnych i dodatnich różnic kursowych dotyczących aktywów pieniężnych, które ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat. W przypadku zbycia inwestycji lub stwierdzenia utraty jej wartości, skumulowany zysk lub stratę ujętą uprzednio w kapitale z tytułu aktualizacji ujmuje się w rachunku zysków i strat danego okresu. Dywidendy z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w chwili uzyskania przez Grupę prawa do ich otrzymania. Wartość godziwą aktywów pieniężnych dostępnych do sprzedaży denominowanych w walutach obcych określa się przeliczając te waluty po kursie spot na dzień bilansowy. Zmiana wartości godziwej przypadająca na różnice kursowe wynikające ze zmiany zamortyzowanego kosztu historycznego danego składnika aktywów wykazywana jest w rachunku zysków i strat, zaś pozostałe zmiany ujmuje się w kapitale własnym.

Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa finansowe, oprócz tych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, ocenia się pod względem utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Aktywa finansowe tracą wartość, gdy istnieją obiektywne przesłanki, że zdarzenia, które wystąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów wpłynęły niekorzystnie na związane z nim szacunkowe przyszłe przepływy pieniężne. W przypadku akcji nienotowanych na giełdzie, sklasyfikowanych, jako dostępne do sprzedaży, znaczny lub długotrwały spadek wartości godziwej papierów wartościowych poniżej ich kosztu uznaje się za obiektywny dowód utraty

wartości. W przypadku niektórych kategorii aktywów finansowych, np. należności handlowych, poszczególne aktywa ocenione, jako te, które nie utraciły wartości, bada się pod kątem utraty wartości łącznie. Obiektywne dowody utraty wartości dla portfela należności obejmują doświadczenie Grupy w procesie windykacji należności oraz wzrost liczby nieterminowych płatności. Przesłankami wskazującymi, że należności handlowe utraciły wartość są w szczególności: poważne problemy finansowe dłużnika, prawdopodobieństwo, że dłużnik ogłosi upadłość lub opóźnienia w spłatach. W przypadku aktywów finansowych wykazywanych po amortyzowanym koszcie, kwota odpisu z tytułu utraty wartości stanowi różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o pierwotną efektywną stopę procentową składnika aktywów finansowych.

Wartość bilansową składnika aktywów finansowych pomniejsza się o odpis z tytułu utraty wartości bezpośrednio dla wszystkich aktywów tego typu, z wyjątkiem należności handlowych, których wartość bilansową pomniejsza się stosując konto korygujące ich pierwotną wartość. W przypadku stwierdzenia nieściągalności danej należności handlowych, odpisuje się ją właśnie w ciężar konta odpisu aktualizującego. Jeśli uprzednio odpisane kwoty zostaną później odzyskane, dokonuje się odpowiedniego uznania konta odpisu aktualizującego. Zmiany wartości bilansowej konta odpisu aktualizującego ujmują się w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych. Z wyjątkiem instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, jeśli w kolejnym okresie obrachunkowym kwota odpisu z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można racjonalnie odnieść do zdarzenia mającego miejsce po ujęciu utraty wartości, uprzednio ujęty odpis z tytułu utraty wartości odwraca się w rachunku zysków i strat, jeżeli wartość bilansowa inwestycji w dniu odwrócenia utraty wartości nie przekracza kwoty zamortyzowanego kosztu, powstającego gdyby utrata wartości nie została ujęta. Odpisy z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych przeznaczonych do sprzedaży ujęte uprzednio przez wynik finansowy nie podlegają odwróceniu poprzez ten rachunek. Wszelkie zwiększenia wartości godziwej następujące po wystąpieniu utraty wartości ujmują się bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny.

Reklasyfikacje aktywów finansowych

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży mogą podlegać reklasyfikacji do pożyczek udzielonych i należności własnych, jeżeli na dzień przekwalifikowania aktywa te spełniałyby definicję pożyczek udzielonych i należności własnych a jednostka ma zamiar i możliwość utrzymania aktywa w przyszłości lub do terminu wymagalności.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy inne niż instrumenty pochodne oraz aktywa wyceniane według wartości godziwej według opcji wyceny w wartości godziwej, mogą zostać przekwalifikowane na następujących zasadach:

Przeniesione do aktywów dostępnych do sprzedaży, jeżeli (a) instrument nie jest już przeznaczony do sprzedaży lub odkupu w krótkim terminie, (b) na dzień przekwalifikowania aktywa te spełniałyby definicję pożyczek udzielonych i należności własnych oraz (c) jednostka ma zamiar i możliwość utrzymania aktywa w przyszłości lub do terminu wymagalności. Jeżeli instrument nie spełnia definicji pożyczek udzielonych i należności własnych, reklasyfikacja do aktywów dostępnych do sprzedaży lub aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności, jest możliwa w rzadkich okolicznościach, przez które rozumie się udokumentowaną przez Grupę incydentalną sytuację, w stosunku do której nie należy oczekiwać, że pojawi się w przyszłości lub regularnie. Powyższe reklasyfikacje odbywają się po wartości godziwej z dnia reklasyfikacji. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży mogą także podlegać reklasyfikacji do aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności i odwrotnie.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne w kasie, depozyty bankowe płatne na żądanie, inne krótkoterminowe inwestycje o wysokim stopniu płynności i o pierwotnym terminie wymagalności do trzech miesięcy, a także kredyty w rachunku bieżącym.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, pomniejszonych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

Kapitały

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy spółki dominującej jest wykazywany w wartości nominalnej zarejestrowanych akcji i wynika z zapisów statutu spółki i postanowień wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej przedstawia wartość godziwą kwot wpłaconych do spółki przez akcjonariuszy, powyżej wartości nominalnej wyemitowanych akcji.

Kapitały zapasowy i rezerwy

Kapitały zapasowy i rezerwy stanowią zakumulowane zyski (straty) z lat ubiegłych.

Pozostałe kapitały

Pozostałe kapitały obejmują równowartość kosztów płatności w formie papierów wartościowych rozpoznanych zgodnie z MSSF 2 - Płatności w formie akcji oraz kapitał rezerwy utworzony na nabycie akcji własnych.

Zobowiązania finansowe oraz instrumenty kapitałowe wyemitowane przez Grupę

Instrumenty dłużne i kapitałowe klasyfikuje się jako zobowiązania finansowe lub jako kapitał własny, w zależności od treści ustaleń umownych.

Instrumenty kapitałowe

Instrumentem kapitałowym jest każdy kontrakt, który poświadcza udział w aktywach podmiotu po odjęciu wszystkich jego zobowiązań. Instrumenty kapitałowe wyemitowane przez Grupę ujmują się w kwocie otrzymanych wpływów po odjęciu bezpośrednich kosztów emisji. Instrumenty finansowe z opcją sprzedaży mogą być prezentowane, jako kapitał własny wtedy i tylko wtedy, gdy spełniają wszystkie poniższe warunki:

- a) ich posiadacz ma prawo do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji,
- b) dany instrument należy do klasy instrumentów najbardziej podporządkowanych i wszystkie instrumenty w tej klasie mają identyczne cechy,
- c) instrument nie posiada innych cech, które odpowiadałyby definicji zobowiązania finansowego,
- d) suma przewidywanych przepływów pieniężnych przypadających na ten instrument w okresie jego spłaty opiera się przede wszystkim o wynik finansowy, zmianę w ujętych aktywach netto lub zmianę wartości godziwej ujętych i nieujętych aktywów netto jednostki (z wyłączeniem oddziaływania samego instrumentu). Wynik finansowy lub zmianę ujętych aktywów netto wycenia się w tym celu zgodnie z odpowiednimi MSSF. Podmiot nie może posiadać innych instrumentów, które znacząco zawężyłyby lub wyznaczały stałą kwotę zwrotu dla posiadacza instrumentu finansowego z opcją sprzedaży.

Kryteria klasyfikacji, jako kapitału własnego instrumentów zobowiązujących do przekazania ich posiadaczowi proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku likwidacji oparte są na tych samych zasadach, co przedstawione powyżej, z wyjątkiem punktów (c) i (d), które nie mają zastosowania.

Złożone instrumenty finansowe

Składniki złożonych instrumentów wyemitowanych przez Grupę klasyfikuje się oddzielnie, jako zobowiązania finansowe i kapitał własny, zgodnie z treścią zawartej umowy. Wartość godziwą składników stanowiących zobowiązania na dzień emisji szacuje się przy użyciu dominującej rynkowej stopy procentowej stosowanej do podobnych, niezamiennych instrumentów. Kwotę tę ujmują się, jako zobowiązanie po zamortyzowanym koszcie przy użyciu efektywnej stopy procentowej do momentu wygaśnięcia tej kwoty związanego z zamianą lub do dnia wymagalności instrumentu. Komponent kapitałowy określa się odejmując wartość zobowiązania od ogólnej wartości godziwej złożonego instrumentu kapitałowego. Wartość tę ujmują się w kapitale własnym po uwzględnieniu podatku dochodowego i nie podlega ona późniejszemu przeszacowaniu.

Zobowiązania wynikające z umów gwarancji finansowej

Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej wycenia się początkowo w wartości godziwej, a następnie według wyższej z dwóch następujących wartości:

- kwoty zobowiązania umownego określonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”,
- początkowo ujętej wartości pomniejszonej w odpowiednich przypadkach o umorzenie ujęte zgodnie z zasadami ujmowania przychodów.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się, jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy albo jako pozostałe zobowiązania finansowe.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do tej kategorii zalicza się zobowiązania finansowe przeznaczone do zbycia lub zdefiniowane, jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązanie finansowe klasyfikuje się, jako przeznaczone do zbycia, jeżeli:

- zostało podjęte przede wszystkim w celu odkupu w krótkim terminie,
- stanowi część określonego portfela instrumentów finansowych, którymi Grupa zarządza łącznie zgodnie z bieżącym i faktycznym wzorcem generowania krótkoterminowych zysków; lub
- jest instrumentem pochodnym niesklasyfikowanym i niedziałającym, jako zabezpieczenie.

Zobowiązanie finansowe inne niż przeznaczone do zbycia może zostać sklasyfikowane, jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy w chwili początkowego ujęcia, jeżeli:

- taka klasyfikacja eliminuje lub znacząco redukuje niespójność wyceny lub ujęcia, jaka wystąpiłaby w innych warunkach; lub
- składnik aktywów finansowych należy do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych, lub do obu tych grup objętych zarządzaniem, a jego wyniki wyceniane są w wartości godziwej zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub inwestycjami Grupy, w ramach której informacje o grupowaniu aktywów są przekazywane wewnętrznie, lub
- stanowi część kontraktu zawierającego jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, a MSR 39 dopuszcza klasyfikację całego kontraktu (składnika aktywów lub zobowiązań) do pozycji wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wykazuje się w wartości godziwej, a wynikające z nich zyski lub straty finansowe ujmuje się w rachunku zysków i strat z uwzględnieniem odsetek zapłaconych od danego zobowiązania finansowego.

Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym kredyty bankowe i pożyczki, wycenia się początkowo w wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcji. Następnie wycenia się je po zamortyzowanym koszcie historycznym metodą efektywnej stopy procentowej, a koszty odsetkowe ujmuje się metodą efektywnego dochodu. Metoda efektywnej stopy procentowej służy do obliczania zamortyzowanego kosztu zobowiązania i do alokowania kosztów odsetkowych w odpowiednim okresie. Efektywna stopa procentowa to stopa faktycznie dyskontująca przyszłe płatności pieniężne w przewidywanym okresie użytkowania danego zobowiązania lub, w razie potrzeby, w okresie krótszym.

Wyksięgowanie zobowiązań finansowych

Grupa wyksięguje zobowiązania finansowe wyłącznie wówczas, gdy odpowiednie zobowiązania Grupy zostaną wykonane, unieważnione lub gdy wygasną.

Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne ujmuje się w wartości godziwej na dzień zawarcia kontraktu, a następnie przeszacowuje do wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wynikowy zysk lub stratę ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat, chyba że dany instrument pochodny pełni funkcję zabezpieczenia. W takim przypadku moment wykazania zysku lub straty zależy od charakteru powiązania zabezpieczającego. Grupa definiuje określone instrumenty pochodne jako zabezpieczenia wartości godziwej wykazanych aktywów i zobowiązań lub uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań (zabezpieczenia wartości godziwej), zabezpieczenia wysoce prawdopodobnych transakcji prognozowanych, zabezpieczenia od ryzyka różnic kursowych uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań (zabezpieczenia przepływów pieniężnych) lub też jako zabezpieczenia inwestycji netto w jednostki działające za granicą. Instrumenty prezentuje się jako aktywa trwałe lub zobowiązania długoterminowe, jeśli okres pozostały do wymagalności instrumentu przekracza 12 miesięcy i nie przewiduje się, że zostanie on zrealizowany lub rozliczony w ciągu 12 miesięcy. Pozostałe instrumenty pochodne wykazuje się, jako aktywa obrotowe lub zobowiązania krótkoterminowe.

Wbudowane instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty finansowe lub w umowy niebędące instrumentami finansowymi traktowane są, jako oddzielne instrumenty pochodne, jeżeli charakter instrumentu wbudowanego oraz ryzyko z nim związane nie jest ściśle powiązane z charakterem umowy bazowej i ryzykiem z niej wynikającym i jeżeli umowy bazowe nie są wyceniane według wartości godziwej, której zmiany ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa definiuje określone zabezpieczenia od ryzyka różnic kursowych obejmujące instrumenty pochodne, wbudowane instrumenty pochodne oraz inne instrumenty, jako zabezpieczenia wartości godziwej, przepływów pieniężnych lub inwestycji netto w jednostki działające za granicą. Zabezpieczenia ryzyka różnic kursowych w odniesieniu do uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań rozliczane są jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Przy rozpoczęciu powiązania zabezpieczającego podmiot dokumentuje tę relację między instrumentem zabezpieczającym, a pozycją zabezpieczaną oraz cele zarządzania ryzykiem, a także strategię realizacji różnych transakcji zabezpieczających. Ponadto Grupa dokumentuje efektywność, z jaką zastosowany instrument zabezpieczający kompensuje zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej, zarówno w chwili zaistnienia powiązania, jak i na bieżąco w późniejszych okresach.

Zabezpieczenia wartości godziwej

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych, jako zabezpieczenia wartości godziwej wykazuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat, wraz z wszelkimi zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej przypadającymi na ryzyko objęte zabezpieczeniem. Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz zmiany pozycji zabezpieczanej przypadające na zabezpieczane ryzyko ujmowane są w pozycji rachunku zysków i strat dotyczącej tej zabezpieczanej pozycji. Grupa przestaje stosować rachunkowość zabezpieczeń, jeżeli rozwiązuje powiązanie zabezpieczające, instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, zakończony lub zrealizowany lub nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń.

Korektę wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej wynikającą z zabezpieczanego ryzyka amortyzuje się w rachunku zysków i strat począwszy od chwili, gdy rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana.

Zabezpieczenia przepływów pieniężnych

Efektywna część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych, jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest odraczana w kapitale własnym. Zysk lub strata związane z częścią nieefektywną ujmuje się niezwłocznie w wyniku finansowym.

Kwoty odroczone w kapitał własnym są przywracane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym ujmuje się zabezpieczaną pozycję, w tej samej pozycji rachunku zysków i strat, w której ujęto zabezpieczaną pozycję. Jeśli jednak prognozowana zabezpieczana transakcja skutkuje ujęciem niefinansowego składnika aktywów lub zobowiązania, zyski i straty odroczone uprzednio w kapitale własnym uwzględnia się w początkowej wycenie kosztów danego składnika aktywów lub zobowiązań.

Grupa zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygaśnie, zostaje sprzedany, zakończony lub zrealizowany lub nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń. W takiej sytuacji skumulowane zyski lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego ujęte w kapitałach pozostają w nich do momentu, gdy transakcja zabezpieczana zostanie zrealizowana. Jeżeli transakcja zabezpieczana nie będzie realizowana, skumulowany wynik netto ujęty w kapitałach przenoszony jest niezwłocznie do rachunku zysków i strat.

Zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkach działających za granicą

Zabezpieczenia takie rozlicza się podobnie jak zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Zyski lub straty na instrumentach zabezpieczających związane z efektywną częścią zabezpieczenia ujmuje się w kapitale własnym, jako kapitał rezerwy na przeliczenie walut obcych. Zysk lub stratę związaną z nieefektywną częścią zabezpieczenia ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat. W momencie zbycia jednostki działającej za granicą zyski i straty odnoszone z odroczeniem w kapitał rezerwy na przeliczenia walut obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są w przypadku, kiedy na Grupie ciąży istniejący obowiązek, prawny lub zwyczajowo oczekiwany, wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania, przy czym kwoty tego zobowiązania lub termin jego wymagalności nie są pewne. Ujmowana kwota rezerwy odzwierciedla możliwie najdokładniejszy szacunek kwoty wymaganej do rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem ryzyka i niepewności związanej z tym zobowiązaniem. W przypadku wyceny rezerwy metodą szacunkowych

przepływów pieniężnych koniecznych do rozliczenia bieżącego zobowiązania, jej wartość bilansowa odpowiada wartości bieżącej tych przepływów. Jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, że część lub całość korzyści ekonomicznych wymaganych do rozliczenia rezerwy będzie można odzyskać od strony trzeciej, należność tę ujmuje się, jako składnik aktywów, jeśli prawdopodobieństwo odzyskania tej kwoty jest odpowiednio wysokie i da się ją wiarygodnie wycenić.

Umowy rodzące zobowiązania

Bieżące zobowiązania wynikające z umów rodzących zobowiązania ujmuje się jako rezerwy. Za umowę rodzącą zobowiązania uważa się umowę zawartą przez Grupę, wymuszającą nieuniknione koszty realizacji zobowiązań umownych, których wartość przekracza wysokość korzyści ekonomicznych przewidywanych w ramach umowy.

Gwarancje

Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych ujmowane są w momencie sprzedaży produktów, zgodnie z najlepszym szacunkiem Zarządu, co do przyszłych kosztów koniecznych do poniesienia przez Grupę w okresie gwarancji.

Koszty świadczeń pracowniczych

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze w tym wpłaty do programów określonych składek, ujmowane są w okresie, w którym Grupa otrzymała przedmiotowe świadczenie ze strony pracownika, a w przypadku wypłat z zysku lub premii, gdy spełnione zostały następujące warunki:

- na jednostce ciąży obecne prawne lub zwyczajowe oczekiwane zobowiązanie do dokonania wypłat z wyniku zdarzeń przeszłych, oraz
- można dokonać wiarygodnej wyceny tego zobowiązania.

W przypadku świadczeń z tytułu płatnych nieobecności (rezerwa na niewykorzystane urlopy), świadczenia pracownicze ujmowane są w zakresie kumulowanych płatnych nieobecności, z chwilą wykonania pracy, która zwiększa uprawnienia do przyszłych płatnych nieobecności.

W przypadku niekumulowanych płatnych nieobecności świadczenia ujmuje się z chwilą ich wystąpienia.

Świadczenia po okresie zatrudnienia w formie programów określonych świadczeń (koszty świadczeń emerytalnych) ustalane są przy użyciu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych, z wyceną przeprowadzaną na każdy dzień bilansowy. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są w całości w rachunku zysków i strat. Koszty przeszłego zatrudnienia rozpoznawane są natychmiast w stopniu, w jakim dotyczą świadczeń już nabytych, a w pozostałych przypadkach amortyzuje się je metodą liniową przez średni okres, po którym świadczenia zostają nabyte. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych ujmowane są jako koszt, chyba że stanowią koszt wytworzenia składników aktywów. Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy ujmuje się jako zobowiązanie i koszt, gdy Grupa jest zdecydowana w możliwy do udowodnienia sposób:

- rozwiązać stosunek pracy z pracownikiem lub grupa pracowników przed osiągnięciem przez nich wieku emerytalnego,
- zapewnić świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w następstwie złożonej przez siebie propozycji zachęcającej ich do dobrowolnego rozwiązania stosunku pracy.

Ponadto Grupa ujmuje zobowiązania i koszty z tytułu premii i nagród. Grupa ujmuje tego rodzaju rezerwę, jeżeli podlega obowiązkowi wynikającemu z umowy lub jeżeli dotychczasowa praktyka zrodziła zwyczajowo oczekiwany obowiązek.

Rezerwy na straty z tytułu realizowanych umów długoterminowych

Rezerwy na straty z tytułu umów długoterminowych tworzy się, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty umowy przewyższają łączne przychody z tytułu realizacji umowy. Przewidywaną stratę ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat. Wysokość straty ustala się niezależnie od faktu rozpoczęcia prac wynikających z umowy, stanu zaawansowania prac wynikających z umowy, wysokości przewidywanych zysków z tytułu umów, które nie są pojedynczymi umowami.

Ujęcie przychodów ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o przewidywane rabaty, zwroty klientów i podobne pomniejszenia, w tym podatek od towarów i usług VAT oraz inne podatki związane ze sprzedażą, za wyjątkiem podatku akcyzowego.

Przychody ze sprzedaży koryguje się o wynik rozliczenia instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne, zgodnie z zasadą, że wycenę pochodnego instrumentu zabezpieczającego w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie ujmuje się w tej samej pozycji rachunku zysków i strat, w której ujmowana jest wycena pozycji zabezpieczanej w momencie, kiedy pozycja zabezpieczana wpływa na rachunek zysków i strat. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Sprzedaż towarów i produktów

Przychody ze sprzedaży towarów i produktów ujmowane są po spełnieniu wszystkich następujących warunków:

- przeniesienia na nabywcę znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z prawa własności towarów,
- scedowania przez Grupę funkcji kierowniczych w stopniu związanym na ogół z prawem własności oraz efektywnej kontroli nad sprzedanymi towarami,
- możliwości dokonania wiarygodnej wyceny kwoty przychodów,
- wystąpienia prawdopodobieństwa, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją,
- możliwości wiarygodnej wyceny kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

Świadczenie usług

Przychody ze sprzedaży usług eksploatacyjnych ujmowane są w momencie wykonania usługi lub liniowo przez okres trwania umowy.

Przychody z tytułu świadczenia usług długoterminowych są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest, jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia. Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie nabycia prawa do otrzymania płatności.

Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana, jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

Zasady ujmowania i wyceny umów (kontraktów) długoterminowych

MSR 11 definiuje umowę o usługę długoterminową (budowlaną), jako umowę wynegocjowaną w celu budowy składnika aktywów.

Koszty związane z umową o usługę długoterminową ujmuje się z chwilą ich poniesienia.

Jeżeli nie można wiarygodnie oszacować wyniku umowy o usługę długoterminową, przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów, których odzyskanie jest prawdopodobne.

Jeżeli wynik umowy o usługę długoterminową można wiarygodnie oszacować i jest prawdopodobne, że jednostka osiągnie zysk z tytułu realizacji umowy, przychody z tytułu umowy uznaje się przez okres jej obowiązywania.

Jeżeli jest prawdopodobne, że łączne koszty z tytułu umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy przewidywaną stratę ujmuje się od razu.

Zmiany w pracach ma mocy umów, roszczenia i świadczenia motywacyjne są włączone do przychodów z tytułu umów w takim zakresie, w jakim może to być uzgodnione z klientem i wiarygodnie zmierzone.

Grupa stosuje metodę procentowego stopnia zaawansowania prac przy ustalaniu, jaką kwotę powinna w danym okresie ująć.

Stopień zaawansowania prac mierzy się według wyrażonego procentowo stosunku: kosztów z tytułu umowy poniesionych do dnia bilansowego do łącznych szacowanych kosztów z tytułu poszczególnych kontraktów. Koszty poniesione w trakcie roku w związku z przyszłymi działaniami w ramach umowy wyłącza się z kosztów z tytułu umowy dla potrzeb ustalenia stopnia zaawansowania prac.

W zależności od ich charakteru, przedstawia się je w zapasach, rozliczeniach międzyokresowych (czynnych) lub innych aktywach.

Grupa prezentuje w aktywach w pozycji *Należności od klientów z tytułu realizacji umów długoterminowych* - kwotę brutto należną od klientów z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku, których poniesione koszty – plus ujęte zyski (pomniejszone o ujęte straty) – przewyższają kwoty zafakturowane.

Nieuregulowane kwoty zafakturowane za wykonaną pracę w ramach umowy oraz kwoty zatrzymane (kaucje) ujmuje się w pozycji *Należności handlowe oraz pozostałe należności*.

Grupa prezentuje w zobowiązaniach w pozycji *Zobowiązania na rzecz klientów z tytułu realizacji umów długoterminowych* kwotę brutto należną kontrahentom z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których zafakturowane kwoty przewyższają poniesione koszty powiększone o ujęte zyski (pomniejszone o ujęte straty).

Koszty

Za koszty uznaje się uprawdopodobnione zmniejszenie w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych o wiarygodnie określonej wartości w formie zmniejszenia wartości aktywów netto albo zwiększenia wartości zobowiązań i rezerw, które doprowadzą do zmniejszenia kapitału własnego lub zwiększenia jego niedoboru w inny sposób niż wycofanie środków przez właścicieli.

Koszty ujmuje się w rachunku zysków i strat na podstawie bezpośredniego związku pomiędzy poniesionymi kosztami, a osiągnięciem konkretnych przychodów stosując zasadę współmierności.

Rachunek zysków i strat prowadzony jest w układzie rodzajowym oraz w układzie miejsc powstawania kosztów (układ kalkulacyjny), przy czym dla celów sprawozdawczych stosuje się układ kalkulacyjny.

Całkowity koszt sprzedanych produktów (usług), materiałów i towarów stanowią:

- koszty wytworzenia sprzedanych produktów (usług),
- koszty sprzedaży towarów i materiałów,
- koszty sprzedaży,
- koszty ogólnego zarządu.

Opodatkowanie

Podatek bieżący do zapłaty

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwoty przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (w przypadku należności podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które na dzień bilansowy prawnie obowiązywały.

Bieżące obciążenie podatkowe oblicza się na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk podlegający opodatkowaniu różni się od zysku ujętego w sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie obejmuje pozycji przychodów lub kosztów, które podlegają opodatkowaniu lub stanowią koszty uzyskania przychodu w innych latach, a także pozycji, które w ogóle nie podlegają opodatkowaniu lub nie stanowią kosztu uzyskania przychodu.

Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, rezerwa na podatek dochodowy jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy

między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych. Z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Jednostki powiązane

Na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego do jednostek powiązanych zalicza się: znaczących akcjonariuszy, spółki zależne, członków Zarządów i Rad Nadzorczych, ich najbliższe rodziny oraz podmioty przez nich kontrolowane.

14. SEGMENTY OPERACYJNE

Informacje dotyczące segmentów działalności Grupa Kapitałowa Atrem wykazuje zgodnie z MSSF 8.

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi.

W Grupie Kapitałowej Atrem istnieją następujące sprawozdawcze segmenty operacyjne:

Segment automatyki i klimatyzacji - zajmujący się świadczeniem usług inżynierskich z zakresu automatyki przemysłowej, aparatury kontrolno-pomiarowej, informatyki, telemetrii, teletechniki, regulacji, elektroniki, metrologii oraz świadczy usługi z zakresu instalacji klimatyzacyjnych, wentylacji i ogrzewania.

Segment elektroenergetyki - świadczący usługi z zakresu energetyki niskich, średnich i wysokich napięć dla klientów z branży energetycznej, budowlanej oraz przemysłowej.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności.

Wynik segmentu odzwierciedla kalkulację wyników działalności segmentu zweryfikowaną przez Zarząd (będący głównym decydentem w sprawach operacyjnych).

Kalkulacja ta różni się od kwot przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu sporządzonym zgodnie z MSSF w następujących obszarach:

- *Przychody finansowe* – przy ustalaniu wyniku segmentu nie uwzględnia się przychodów z odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych, gdyż nie wynikają one z podstawowej działalności żadnego z prezentowanych segmentów,
- *Koszty finansowe* – koszty finansowe (w tym korekty związane z dyskontowaniem rezerw) nie są uwzględniane przy ustalaniu wyniku segmentu,
- *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży* – zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży nie są uwzględniane przy ustalaniu wyniku segmentu,
- *Utrata wartości aktywów* – odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych, w tym wartości firmy, nie są uwzględniane przy ustalaniu wyniku segmentu, jeżeli nie wchodzi one w zakres działalności kontynuowanej i nie oczekuje się, że mogą wystąpić ponownie,
- *Wyłączenie zysku z transakcji między segmentami* – przy ustalaniu wyniku segmentu uwzględnia się skutki transakcji dokonanych między segmentami.

Z wyjątkiem wyłączenia przychodów z transakcji dokonywanych pomiędzy segmentami, nie ma różnicy między przychodami segmentów ogółem i przychodami skonsolidowanymi.

Z aktywów segmentu wyłączono aktywa z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego oraz wartość firmy uznając, iż aktywa te mają charakter ogólnokorporacyjny i w związku z tym nie należy ich przypisywać do poszczególnych segmentów operacyjnych.

Zobowiązania segmentu nie zawierają podatku odroczonego, zobowiązań z tytułu podatków, kredytów bankowych, ponieważ te zobowiązania zarządzane są na poziomie Grupy.

Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata na działalności operacyjnej.

Finansowanie Grupy (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów.

Ceny transakcyjne stosowane przy transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych, podobnie jak przy transakcjach ze stronami niepowiązanymi.

Przychody i zyski operacyjne segmentów Grupy pochodzą ze sprzedaży przede wszystkim na terenie Polski. Wszystkie aktywa segmentów Grupy są zlokalizowane w Polsce. W konsekwencji nie przedstawiono danych w ujęciu geograficznym.

Nakłady inwestycyjne segmentu stanowią łączne nakłady na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne, które mają być użytkowane przez ponad 1 rok.

SEGMENTY OPERACYJNE GRUPY KAPITAŁOWEJ ATREM C.D.

W poniższych tabelach zostały przedstawione przychody i zyski poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2016 r.

Rok zakończony 31 grudnia 2016	Automatyka i klimatyzacja	Elektroenergetyka	Razem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	55 097	63 070	118 167
Sprzedaż między segmentami	(146)	(2 383)	(2 529)
Przychody skonsolidowane ogółem	54 951	60 687	115 638
Wynik segmentu	(5 550)	1 154	(4 396)
Eliminacja zysku/straty między segmentami	4	–	4
Zysk/strata z działalności operacyjnej	(5 546)	1 154	(4 392)
Przychody finansowe	1 025	180	1 205
Koszty finansowe	(443)	(548)	(991)
Odpis aktywów	–	–	–
Eliminacja zysku/straty między segmentami	(1 000)	–	(1 000)
Zysk/strata brutto	(5 964)	786	(5 178)
Rok zakończony 31 grudnia 2015	Automatyka i klimatyzacja	Elektroenergetyka	Razem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	75 944	71 095	147 039
Sprzedaż między segmentami	(636)	(1 983)	(2 619)
Przychody skonsolidowane ogółem	75 308	69 112	144 420
Wynik segmentu	556	1 604	2 160
Przychody finansowe	495	179	674
Koszty finansowe	(254)	(284)	(538)
Odpis aktywów	–	–	–
Eliminacja zysku/straty między segmentami	(316)	–	(316)
Zysk/strata brutto	481	1 499	1 980

SEGMENTY OPERACYJNE GRUPY KAPITAŁOWEJ ATREM C.D.

AKTYWA OPERACYJNE SEGMENTÓW

Poniższa tabela przedstawia aktywa segmentów na 31 grudnia 2016 r. w porównaniu z ostatnim dniem poprzedniego okresu sprawozdawczego (31 grudnia 2015 r.).

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Automatyka i klimatyzacja	46 820	46 565
Elektroenergetyka	33 187	50 107
Aktywa segmentów razem	80 007	96 672
Podatek odroczoney	3 436	5 996
Wartość firmy	1 092	1 092
Podatki bieżące	895	–
Działalność zaniechana	–	–
Aktywa skonsolidowane razem	85 430	103 760

ZOBOWIĄZANIA OPERACYJNE SEGMENTÓW

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania operacyjne segmentów na 31 grudnia 2016 r. w porównaniu z ostatnim dniem poprzedniego okresu sprawozdawczego (31 grudnia 2015 r.).

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Automatyka i klimatyzacja	11 625	14 575
Elektroenergetyka	3 840	20 791
Zobowiązania segmentów razem	15 465	35 366
Podatek odroczoney	2 394	3 992
Podatki bieżące	5 012	3 408
Kredyty i pożyczki	8 447	–
Zobowiązania operacyjne skonsolidowane razem	31 318	42 766

SEGMENTY OPERACYJNE GRUPY KAPITAŁOWEJ ATREM C.D.

NAKŁADY INWESTYCYJNE I AMORTYZACJA

W poniższej tabeli zostały przedstawione nakłady inwestycyjne i amortyzacja poszczególnych segmentów Grupy za rok zakończony 31 grudnia odpowiednio 2016 i 2015 r.

	2016	2016	2015	2015
	Automatyka i klimatyzacja	Elektroenergetyka	Automatyka i klimatyzacja	Elektroenergetyka
Nakłady inwestycyjne	1 371	1 598	2 174	1 088
Amortyzacja	1 350	918	1 617	935

INFORMACJE O WIODĄCYCH KLIENTACH

Przychody należne od Grupy Kapitałowej Tauron w kwocie 20.167 tys. zł zostały uzyskane ze sprzedaży przez segment elektroenergetyki za rok zakończony 31 grudnia 2016 r.

Przychody należne od Grupy Kapitałowej PGNiG w kwocie 18.392 tys. zł zostały uzyskane ze sprzedaży przez segment automatyki i klimatyzacji oraz segment elektroenergetyki w kwocie 433 tys. zł za rok zakończony 31 grudnia 2016 r.

Przychody należne od ENEA Operator sp. z o.o. w kwocie 14.017 tys. zł zostały uzyskane ze sprzedaży przez segment elektroenergetyki za rok zakończony 31 grudnia 2016 r.

Przychody należne od Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. w kwocie 11.624 tys. zł zostały uzyskane ze sprzedaży przez segment automatyki i klimatyzacji w 2016 r.

15. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zyski ze zbycia aktywów	28	35
Zysk ze sprzedaży środków trwałych	28	35
Zysk ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	–	–
Rozwiązanie odpisów aktualizujących:	624	57
Wartości niematerialne	–	–
Rzeczowe aktywa trwałe	–	–
Należności handlowe	624	15
Zapasy	–	42
Pozostałe przychody operacyjne	712	646
Otrzymane dotacje	–	–
Rozwiązane rezerwy na koszty	50	–
Kary umowne	–	–
Otrzymane odszkodowania	207	137
Sprzedaż pozostała	360	462
Ulga na złe długi	–	–
Wycena nieruchomości inwestycyjnych	–	–
Pozostałe pozycje	95	47
Razem	1 364	738
Przypadające na:		
Działalność kontynuowana	1 364	738
Działalność zaniechana	–	–

Do pozostałych przychodów operacyjnych klasyfikowane są przychody i zyski niezwiązane w sposób bezpośredni z działalnością operacyjną Grupy.

Do tej kategorii zaliczane są otrzymane dotacje, zyski z tytułu sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych, otrzymane odszkodowania związane ze zwrotem kosztów sądowych, nadpłaconych zobowiązań z wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych oraz otrzymane odszkodowania z tytułu strat w majątku Grupy, który był objęty odszkodowaniem.

Do pozostałych przychodów operacyjnych zalicza się także odwrócenia odpisów aktualizujących wartość należności i zapasów oraz odpisów z tytułu trwałej utraty wartości składników majątku trwałego.

16. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Strata ze zbycia aktywów	–	–
Strata na sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	–	–
Strata na sprzedaży majątku trwałego	–	–
Utworzone odpisy aktualizujące:	2 168	82
Wartości niematerialne	–	–
Rzeczowe aktywa trwałe	–	–
Należności handlowe	2 043	33
Zapasy	125	49
Pozostałe koszty operacyjne	567	564
Naprawy powypadkowe	173	118
Darowizny	50	31
Koszty sprzedaży pozostałej	104	160
Rezerwa na sprawy sądowe	–	50
Kary umowne	–	47
Pozostałe pozycje	240	158
Ogółem	2 735	646
Przypadające na:		
Działalność kontynuowana	2 735	646
Działalność zaniechana	–	–

Do pozostałych kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i straty niezwiązane w sposób bezpośredni z działalnością operacyjną Grupy.

Kategoria ta obejmuje straty na sprzedaży składników rzeczowego majątku trwałego, przekazane darowizny tak w formie rzeczowej, jak i pieniężnej na rzecz innych jednostek, w tym jednostek użytku publicznego.

Do pozostałych kosztów operacyjnych zaliczane są także koszty odpisów aktualizujących wartość należności oraz zapasów, a także odpisy z tytułu trwałej utraty wartości składników majątku trwałego.

17. PRZYCHODY FINANSOWE

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Przychody odsetkowe	119	141
Lokaty bankowe	40	141
Pozostałe odsetki		
Inwestycje dostępne do sprzedaży	–	–
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	–	–
Pozostałe pożyczki i należności	79	–
Zyski ze sprzedaży inwestycji finansowych	–	–
Zyski z wyceny aktywów i zobowiązań finansowych	–	–
Pozostałe przychody finansowe	66	234
Zysk na różnicach kursowych		149
Dywidendy otrzymane	–	–
Dyskonto należności	–	–
Wycena nieruchomości inwestycyjnych	–	–
Pozostałe pozycje	66	85
Ogółem	185	375
Przypadające na:		
Działalność kontynuowana	185	375
Działalność zaniechana	–	–

Do przychodów finansowych klasyfikowane są przychody z tytułu otrzymanych dywidend, odsetek od działalności lokacyjnej i inwestycyjnej w różnego rodzaju formy instrumentów finansowych.

Do przychodów finansowych zaliczane są także zyski z tytułu różnic kursowych.

18. KOSZTY FINANSOWE

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Koszty odsetkowe	382	152
Odsetki od kredytów bankowych	272	82
Pozostałe koszty odsetkowe	110	70
Straty ze sprzedaży inwestycji finansowych	–	–
Zyski z wyceny aktywów i zobowiązań finansowych	–	–
Pozostałe koszty finansowe	589	386
Strata na różnicach kursowych	231	–
Pozostałe pozycje	358	386
Ogółem	971	538
Przypadające na:		
Działalność kontynuowana	971	538
Działalność zaniechana	–	–

Do kosztów finansowych klasyfikowane są koszty z tytułu wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowania, jakich Grupa jest stroną oraz inne koszty finansowe.

Do kosztów działalności finansowej zaliczane są także straty z tytułu różnic kursowych.

19. KOSZTY RODZAJOWE

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Amortyzacja	2 264	2 553
Zużycie materiałów i energii	54 313	62 982
Usługi obce	36 684	50 526
Podatki i opłaty	378	632
Koszty świadczeń pracowniczych	24 543	25 741
Pozostałe koszty rodzajowe	1 271	2 343
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	70	141
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:	119 523	144 918
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	102 515	125 749
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	2 061	1 800
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	14 083	14 820
Zmiana stanu produktów	864	2 549

20. AMORTYZACJA I UTRATA WARTOŚCI

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Amortyzacja środków trwałych	1 937	2 071
Amortyzacja wartości niematerialnych	327	481
Utrata wartości	–	–
Amortyzacja i utrata wartości razem	2 264	2 552
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	965	1 063
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	–	–
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	1 299	1 489

21. KOSZTY ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Wynagrodzenia	20 394	21 517
Koszty ubezpieczeń społecznych	3 498	3 812
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	651	412
Koszty świadczeń pracowniczych ogółem, w tym:	24 543	25 741
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	15 694	16 601
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	814	892
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	8 035	8 248

22. PODATEK DOCHODOWY

Główne składniki obciążenia podatkowego przedstawiają się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bieżący podatek dochodowy	(279)	–
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(279)	–
Korekty dotyczące podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	–
Odroczony podatek dochodowy	(963)	(627)
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(963)	(627)
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(1 242)	(627)

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) netto, w związku z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji przychodów i kosztów, które nie podlegają opodatkowaniu.

Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku podatkowym. Obowiązująca stawka podatkowa w podatku dochodowym od osób prawnych wynosi obecnie 19%, przepisy nie przewidują zróżnicowania stawek podatkowych dla przyszłych okresów.

W zakresie podatku dochodowego Grupa podlega przepisom ogólnym w tym zakresie.

Grupa nie tworzy podatkowej grupy kapitałowej, jak również nie prowadzi działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej, co różnicowałoby zasady obciążeń podatkowych w stosunku do przepisów ogólnych w tym zakresie.

Zarówno rok podatkowy, jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

Różnice pomiędzy nominalną, a efektywną stawką podatkową przedstawiają się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	(5 178)	1 980
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	–	–
Zysk brutto przed opodatkowaniem	(5 178)	1 980
Koszt podatku dochodowego według 19% stawki podatkowej	(984)	376
Korekta przychodów podatkowych według przepisów podatkowych	1 827	1 712
Korekta wydatków niestanowiących kosztów uzyskania przychodów według przepisów podatkowych	(277)	(1 800)
Efekt podatkowy strat podatkowych odliczonych w okresie	(287)	(288)
Efekt podatkowy strat podatkowych poniesionych w okresie	–	–
Podatek według efektywnej stawki podatkowej	(279)	–
Podatek odroczony	(963)	(627)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	–
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	(1 242)	(627)
Podatek dochodowy przypisany działalności zaniechanej	–	–

Efektywna stawka podatkowa w 2016 r. wyniosła 24,0% (2015: 31,7%).

BIEŻĄCE AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA PODATKOWE

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Bieżące aktywa podatkowe	252	476
Należny zwrot podatku	252	476
Bieżące zobowiązania podatkowe	–	–
Podatek dochodowy do zapłaty	–	–

23. PODATEK ODROZCZONY

Różnice przejściowe dotyczące składników aktywów z tytułu podatku odroczonego:

	01 stycznia 2016	Odniesione w dochód	Odniesione na kapitał własny	Przejęcia/zbycia	31 grudnia 2016
Niezapłacone wynagrodzenia i świadczenia ZUS	142	(26)	–	–	116
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	122	(1)	–	–	121
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	72	(4)	–	–	68
Rezerwa na odprawy emerytalne	23	8	–	–	31
Rezerwa na przewidywane koszty	72	134	–	–	206
Rezerwa na straty na kontraktach	19	2	–	–	21
Wycena kontraktów długoterminowych	2 849	(1 033)	–	–	1 816
Wycena należności handlowych	642	292	–	–	934
Odpisy aktualizujące zapasy	22	23	–	–	45
Strata podatkowa	1 859	(1 834)	–	–	25
Niezapłacone wierzytelności	108	(108)	–	–	–
Pozostałe pozycje bilansowe	24	(13)	–	–	11
Korekty konsolidacyjne	42	–	–	–	42
Ogółem	5 996	(2 560)	–	–	3 436

Różnice przejściowe dotyczące składników rezerwy z tytułu podatku odroczonego:

	1 stycznia 2016	Odniesione w dochód	Odniesione na kapitał własny	Przejęcia/zbycia	31 grudnia 2016
Rzeczowe aktywa trwałe	968	137	–	–	1 105
Leasing finansowy	46	(18)	–	–	28
Wycena kontraktów długoterminowych	2 974	(1 714)	–	–	1 260
Wycena pozostałych pozycji bilansowych	4	(3)	–	–	1
Ogółem	3 992	(1 598)	–	–	2 394

W związku z tym, iż w roku 2016, podobnie jak w roku poprzednim Jednostka dominująca poniosła stratę podatkową Zarząd Atrem S.A., przyjmując podejście ostrożnościowe, zdecydował o nietworzeniu na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od strat podatkowych za lata 2015-2016, w związku z czym dokonał rozwiązania wcześniej utworzonego aktywa w kwocie 1.548 tys. zł, która to kwota znacząco wpłynęła na osiągnięte wyniki Grupy, natomiast łączna wartość nie ujętego aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od strat podatkowych na koniec 2016 roku wyniosła 2.029 tys. zł

W ocenie Zarządu Spółki dominującej istnieje realna możliwość osiągnięcia w przyszłości dochodu do opodatkowania umożliwiającego rozliczenie poniesionych strat zanim prawo do ich odliczenia wygaśnie, dlatego na koniec każdego okresu sprawozdawczego ponownie oceni nieujęte aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

24. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy spółki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku/straty oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku/straty na jedną akcję:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zysk/strata za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	(6 420)	1 353
Inne	–	–
Zysk/strata wykorzystywany do obliczenia podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję	(6 420)	1 353
Zysk/strata za okres sprawozdawczy z działalności zaniechanej wykorzystany przy obliczeniu podstawowego zysku na jedną akcję z działalności zaniechanej	–	–
Zysk/strata wykorzystywany/a do wyliczenia podstawowego zysku/straty na jedną akcję z działalności kontynuowanej	(6 420)	1 353
<u>Zysk wykorzystany do skalkulowania zysku rozwodnionego na akcję nie różni się od tego wykorzystanego do obliczenia zwykłego zysku na akcję.</u>		
	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w sztukach)	9 230 079	9 230 079
	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Podstawowy zysk/strata przypadający/a na jedną akcję przypisany/a akcjonariuszom jednostki dominującej (zł)		
Z działalności kontynuowanej	(0,70)	0,15
Z działalności zaniechanej	–	–
Podstawowy zysk/strata na jedną akcję ogółem	(0,70)	0,15
Rozwodniony zysk/strata przypadający/a na jedną akcję przypisany/a akcjonariuszom jednostki dominującej (zł)	–	–
Z działalności kontynuowanej	(0,70)	0,15
Z działalności zaniechanej	–	–
Rozwodniony zysk/strata na jedną akcję ogółem	(0,70)	0,15

25. POŻYCZKI UDZIELONE

Na podstawie umowy z dnia 2 czerwca 2014 r. Emitent udzielił pracownikowi pożyczki w kwocie 12 tys. zł. Kwota pożyczki została wypłacona jednorazowo. Oprocentowanie pożyczki ustalono na dzień udzielenia pożyczki w wysokości 3,74%. Odsetki od pożyczki są naliczane i płatne miesięcznie. Pożyczki udzielono na okres 36 miesięcy, kwota pożyczki ma zostać spłacona najpóźniej do dnia 2 czerwca 2017 r.

Na podstawie umowy z dnia 10 grudnia 2014 r. spółka zależna od Emitenta udzieliła pracownikowi pożyczki w kwocie 40 tys. zł. Kwota udzielonej pożyczki została wypłacona jednorazowo. Oprocentowanie pożyczki ustalono na dzień udzielenia pożyczki w wysokości 3,5%. Odsetki od pożyczki są naliczane i płatne miesięcznie. Pożyczki udzielono na okres 60 miesięcy, kwota pożyczki na zostać spłacona najpóźniej do dnia 10 grudnia 2019 r.

Na podstawie umowy z dnia 10 lutego 2017 r. Spółka udzieliła pracownikowi pożyczki w kwocie 9 tys. zł. Kwota pożyczki została wypłacona jednorazowo. Oprocentowanie pożyczki ustalono na dzień udzielenia pożyczki w wysokości WIBOR 6M plus 1,39 pkt. Odsetki od pożyczki są naliczane i płatne miesięcznie. Pożyczki udzielono na okres 36 miesięcy, kwota pożyczki ma zostać spłacona najpóźniej do dnia 10 lutego 2020 r.

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Spółki z Grupy nie udzielały pożyczek podmiotom powiązanym.

26. POZOSTAŁE AKTYWA FINANSOWE

Pozostałe aktywa finansowe stanowią lokaty bankowe długoterminowe na kwotę 259 tys. zł. Lokata długoterminowa na kwotę 129 tys. zł stanowi zabezpieczenie wniesione w formie cesji wierzytelności z tej lokaty na rzecz InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group, tytułem zabezpieczenia udzielonej przez ubezpieczyciela gwarancji usunięcia wad i usterek nr 06GG03/0437/13/006 z dnia 15 listopada 2013 r. wystawionej dla Tauron Dystrybucja S.A. w związku z realizacją kontraktu pn. "Przebudowa stacji 110/20 kV Brzegowa wraz budową dowiązań liniowych 110kV".

27. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Nie wystąpiły.

28. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
<i>Wartość brutto</i>							
Stan na 1 stycznia 2016	2 224	23 768	7 307	8 002	2 957	80	44 338
Zwiększenia stanu	71	326	290	1 356	89	684	2 816
Zmniejszenia stanu	–	–	–	(67)	–	(54)	(121)
Przejęcia w formie połączenia jednostek gospodarczych	–	–	–	–	–	–	–
Przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Zwiększenie z przeszacowania	–	–	–	–	–	–	–
Korekta z tytułu różnic kursowych	–	–	–	–	–	–	–
Stan na 31 grudnia 2016	2 295	24 094	7 597	9 291	3 046	710	47 033
<i>Umorzenie i utrata wartości</i>							
Stan na 1 stycznia 2016	–	3 304	5 044	6 046	2 133	–	16 527
Eliminacja wskutek zbycia/likwidacji majątku	–	–	–	–	–	–	–
Eliminacja wskutek przeszacowania	–	–	–	–	–	–	–
Eliminacja przy przekwalifikowywaniu do aktywów do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Przekwalifikowanie do aktywów do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Koszty amortyzacji	–	566	608	570	197	–	1 941
Stan na 31 grudnia 2016	–	3 870	5 652	6 616	2 330	–	18 468
<i>Wartość bilansowa</i>							
Według stanu na dzień 1 stycznia 2016	2 224	20 464	2 263	1 956	824	80	27 811
Według stanu na dzień 31 grudnia 2016	2 295	20 224	1 945	2 675	716	710	28 565

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE C.D.

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
<i>Wartość brutto</i>							
Stan na 1 stycznia 2015	2 224	23 754	6 826	7 875	2 602	24	43 305
Zwiększenia stanu	–	14	1 174	603	389	441	2 621
Zmniejszenia stanu	–	–	(693)	(476)	(34)	(385)	(1 588)
Przejęcia w formie połączenia jednostek gospodarczych	–	–	–	–	–	–	–
Przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Zwiększenie z przeszacowania	–	–	–	–	–	–	–
Korekta z tytułu różnic kursowych	–	–	–	–	–	–	–
Stan na 31 grudnia 2015	2 224	23 768	7 307	8 002	2 957	80	44 338
<i>Umorzenie i utrata wartości</i>							
Stan na 1 stycznia 2015	–	2 739	5 085	5 794	1 972	–	15 590
Eliminacja wskutek zbycia/likwidacji majątku	–	–	(654)	(446)	(34)	–	1 134
Eliminacja wskutek przeszacowania	–	–	–	–	–	–	–
Eliminacja przy przekwalifikowaniu do aktywów do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Przekwalifikowanie do aktywów do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Koszty amortyzacji	–	565	613	698	195	–	2 071
Stan na 31 grudnia 2015	–	3 304	5 044	6 046	2 133	–	16 527
<i>Wartość bilansowa</i>							
Według stanu na dzień 1 stycznia 2015	2 224	21 015	1 741	2 081	630	24	27 715
Według stanu na dzień 31 grudnia 2015	2 224	20 464	2 263	1 956	824	80	27 811

Zabudowana nieruchomość gruntowa w Złotnikach, gmina Suchy Las objęta jest hipoteką łączną umowną ustanowioną w celu zabezpieczenia zawartych z mBank S.A. umów: Umowy Ramowej nr 06/088/09/Z/GX z dnia 24 lipca 2009 r. oraz Umowy Ramowej nr 06/090/09/Z/GX z dnia 24 lipca 2009 r. (umowy o udzielenie linii gwarancyjnej).

Na będącej własnością spółki Contrast sp. z o.o. nieruchomości zabudowanej (budynkami biurowym i magazynowym), położonej w Gorzowie Wlkp., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wlkp. prowadzona jest księga wieczysta nr GW1G/00035847/7, została ustanowiona hipoteka kaucyjna do kwoty 1.400.000,00 zł - w celu zabezpieczenia linii gwarancyjnej udzielonej przez mBank S.A., w ramach Umowy Ramowej nr 06/088/09/Z/GX z dnia 24 lipca 2009 r.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. nie wystąpiły przesłanki świadczące o utracie wartości rzeczowych aktywów trwałych, w związku z powyższym Grupa nie dokonywała odpisów aktualizujących.

29. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	Prawo wieczystego użytkowania	Koszty prac rozwojowych	Koszty prac rozwojowych w toku	Oprogramowanie komputerowe	Inne	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
<i>Wartość brutto</i>							
Stan na 1 stycznia 2016	104	1 110	508	3 691	1 124	30	6 567
Zwiększenia stanu	–	68	138	104	10	35	355
Zmniejszenia stanu	–	–	(68)	–	–	(48)	(116)
Zwiększenia stanu w wyniku działalności wewnętrznej	–	–	–	–	–	–	–
Przejęcia w formie połączenia jednostek gospodarczych	–	–	–	–	–	–	–
Przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Korekta z tytułu różnic kursowych	–	–	–	–	–	–	–
Stan na 31 grudnia 2016	104	1 178	578	3 795	1 134	17	6 806
<i>Umorzenie i utrata wartości</i>							
Stan na 1 stycznia 2016	9	922	–	2 525	1 124	–	4 580
Zbycia lub klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Odpisanie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości odniesiony w rachunek zysków i strat	–	–	–	–	–	–	–
Koszty amortyzacji	1	70	–	256	–	–	327
Stan na 31 grudnia 2016	10	992	–	2 781	1 124	–	4 907
<i>Wartość bilansowa</i>							
Według stanu na dzień 1 stycznia 2016	95	188	508	1 166	–	30	1 987
Według stanu na dzień 31 grudnia 2016	94	186	578	1 014	10	17	1 899

WARTOŚCI NIEMATERIALNE C.D.

	Prawo wieczystego użytkowania	Koszty prac rozwojowych	Koszty prac rozwojowych w toku	Oprogramowanie komputerowe	Inne	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
<i>Wartość brutto</i>							
Stan na 1 stycznia 2015	104	1 134	352	3 248	1 156	305	6 299
Zwiększenia stanu	–	12	509	1 036	–	625	2 182
Zmniejszenia stanu	–	(36)	(353)	(593)	(32)	(900)	(1 914)
Zwiększenia stanu w wyniku działalności wewnętrznej	–	–	–	–	–	–	–
Przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do zbycia	–	–	–	–	–	–	–
Korekta z tytułu różnic kursowych	–	–	–	–	–	–	–
Stan na 31 grudnia 2015	104	1 110	508	3 691	1 124	30	6 567
<i>Umorzenie i utrata wartości</i>							
Stan na 1 stycznia 2015	6	817	–	2 941	995	–	4 759
Zbycia lub klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do zbycia	–	–	–	(591)	(69)	–	(660)
Odpisanie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości odniesiony w rachunek zysków i strat	–	–	–	–	–	–	–
Koszty amortyzacji	3	105	–	175	198	–	481
Stan na 31 grudnia 2015	9	922	–	2 525	1 124	–	4 580
<i>Wartość bilansowa</i>							
Według stanu na dzień 1 stycznia 2015	98	317	352	307	161	305	1 540
Według stanu na dzień 31 grudnia 2015	95	188	508	1 166	–	30	1 987

Na dzień 31 grudnia 2016 r. nie wystąpiły przesłanki świadczące o utracie wartości wartości niematerialnych, w związku z czym Grupa nie dokonywała odpisów aktualizujących.

Grupa nie wykorzystuje w swojej działalności wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Grupa posiadała w swoim majątku trwałą wartość kosztów prac rozwojowych poniesione na prace związane z wprowadzeniem nowych produktów z branży antykorozyjnej, w tym prace rozwojowe w toku, o łącznej wartości 578 tys. zł, związane z opracowaniem nowej generacji urządzenia do zdalnego monitoringu stanu instalacji katodowych oraz pomiarów elektrycznych i fizykochemicznych.

Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości tychże aktywów. Testy były oparte o planowane przyszłe przepływy pieniężne. W wyniku przeprowadzonego testu na utratę wartości należy stwierdzić, iż na dzień 31 grudnia 2016 r. nie wystąpiła konieczność dokonania odpisu aktualizującego niezakończone prace rozwojowe.

30. WARTOŚĆ FIRMY Z KONSOLIDACJI

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Wartość firmy z konsolidacji na początek okresu	1 092	1 092
Zwiększenia wartości firmy z konsolidacji w wyniku nabycia	–	–
Różnice kursowe dotyczące jednostki zagranicznej	–	–
Zmniejszenia wartości firmy z tytułu dokonanych odpisów	–	–
Razem wartość bilansowa na koniec okresu	1 092	1 092

Badanie utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy z konsolidacji

Wartość ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których została alokowana wartość firmy, została ustalona na podstawie wartości użytkowej przy przyjęciu modelu DCF.

Wartość firmy z konsolidacji powstała w 2008 roku w wyniku nabycia podmiotu Elektro-System Sp. z o.o.

W wyliczeniach dotyczących testu przyjęto następujące założenia:

- szczegółową prognozą objęto okres 5 lat (2017-2021), w czasie którego zostały założone wzrosty przepływów w kolejnych latach, dla reszty okresu funkcjonowania spółki obliczono wartość rezydualną,
- zakładane wzrosty przepływów zależą od strategii całej Grupy, biorą pod uwagę uwarunkowania branżowe, w których spółka zależna działa, jednocześnie odzwierciedlają obecny i potencjalny portfel zamówień,
- potencjalny portfel zamówień zakłada utrzymanie bieżących oraz pozyskanie nowych klientów,
- prognoza pierwszego roku przepływów została przyjęta zgodnie z zatwierdzonym przez Zarząd jednostki dominującej budżetem rocznym dla całej Grupy,
- stopa dyskonta wykorzystana w obliczeniach została oszacowana w oparciu o średnio ważony koszt kapitału ,
- szacując koszt kapitału własnego, jako składowe modelu przyjęto rentowność rządowych obligacji 5-letnich,
- premię za ryzyko oraz współczynnik Beta (Unlevered Beta) przyjęto na podstawie wyników badań opublikowanych przez A. Damodorana ,
- stopa dyskonta przed opodatkowaniem zgodna ze średnioważonym kosztem kapitału wyniosła 12,2%.

W efekcie przeprowadzonego testu na utratę wartości należy stwierdzić, że na dzień 31 grudnia 2016 r. nie wystąpiły przesłanki oraz potrzeba dokonania odpisu aktualizującego wartość firmy.

31. NALEŻNOŚCI POZOSTAŁE DŁUGOTERMINOWE

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Kwoty zatrzymane związane z realizacją umów długoterminowych	524	224
Ogółem	524	224

Kwoty zatrzymane to kwoty należności, których otrzymanie uwarunkowane jest wykonaniem umów oraz które nie są płacone aż do momentu spełnienia określonych warunków umowy lub do momentu usunięcia usterek. Należności uwarunkowane wykonaniem umów to kwoty naliczone za pracę wykonaną w ramach umowy, niezależnie od tego, czy zostały zapłacone przez zamawiającego czy też nie. Wszystkie należności długoterminowe są wymagalne w okresie do pięciu lat od dnia bilansowego.

32. ZAPASY

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Materiały (według ceny zakupu)	2 150	2 918
Towary (według ceny nabycia)	–	–
Produkcja w toku (według kosztu wytworzenia)	88	430
Produkty gotowe (według kosztu wytworzenia)	371	185
Ogółem	2 609	3 533

Koszt zapasów ujęty w kosztach bieżącego okresu sprawozdawczego wyniósł 19.328 tys. zł (w 2015 r.: 23.494 tys. zł).

Odpis aktualizujący wartość zapasów na 31 grudnia 2016 r. wyniósł kwotę 240 tys. zł (w 2015: 115 tys. zł). Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytu w na dzień 31 grudnia 2016 r.

Materiały zostały wycenione w cenie zakupu, gdyż koszty zakupu ze względu na nieistotność zostały ujęte bezpośrednio w wyniku finansowym, co nie zniekształca stanu aktywów oraz wyniku finansowego Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. nie było zapasów wycenianych w cenie sprzedaży netto.

33. NALEŻNOŚCI HANDLOWE ORAZ POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Należności handlowe brutto	31 083	38 308
Odpis aktualizujący wartość należności	(6 345)	(4 939)
Należności handlowe netto	24 738	33 369
Należności publiczno-prawne	–	–
Udzielone zaliczki	304	5 912
Należności od klientów z tytułu realizacji umów długoterminowych	6 628	15 648
Pozostałe należności od osób trzecich, w tym:	1 683	3 190
<i>Podatek VAT do rozliczenia w następnych okresach</i>	643	1 465
<i>Zabezpieczenie roszczeń</i>	944	1 537
<i>Wadium</i>	90	158
<i>Pozostałe</i>	6	30
Ogółem	33 353	58 119

Ze względu na krótkoterminowy charakter należności z tytułu dostaw i usług ich wartość godziwa jest szacowana jako zbliżona do wartości księgowej.

Należności handlowe nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-60-dniowy termin płatności.

ANALIZA NALEŻNOŚCI HANDLOWYCH W PRZEDZIAŁACH CZASOWYCH

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Należności nieprzeterminowane i ściągalne	22 092	25 602
Należności przeterminowane do jednego miesiąca	2 209	7 707
Należności przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	109	20
Należności przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	81	62
Należności przeterminowane powyżej 6 miesięcy	6 592	4 917
Odpis aktualizujący należności	(6 345)	(4 939)
Razem	24 738	33 369

ODPISY AKTUALIZUJĄCE NALEŻNOŚCI HANDLOWE

Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych zostały utworzone indywidualnie dla jednostek niepowiązanych, przeterminowanych zazwyczaj powyżej 180 dni lub klientów, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. należności handlowe w kwocie 6.345 tys. zł (2015: 4.939 tys. zł) zostały uznane za nieściągalne i w związku z tym objęte odpisem aktualizującym.

ZMIANY ODPISU AKTUALIZUJĄCEGO NALEŻNOŚCI HANDLOWE

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Odpis aktualizujący na początek okresu	4 939	4 925
Utworzenie odpisu	2 018	30
Wykorzystanie/rozwiązanie	(612)	(16)
Odpisanie niewykorzystanych kwot	–	–
Korekta dotycząca stopy dyskontowej	–	–
Odpis aktualizujący na koniec okresu	6 345	4 939

ZABEZPIECZENIA USTANOWIONE NA NALEŻNOŚCIACH GRUPY

Zabezpieczenia ustanowione na należnościach (obecnych i przyszłych) Grupy wyniosły na dzień 31 grudnia 2016 r. kwotę 5.996 tys. zł (2015: 16.256 tys. zł) i są one związane z zabezpieczeniem kredytów zaciągniętych przez Grupę opisanych w nocie 37.

34. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Środki pieniężne w banku i w kasie	226	623
Lokaty krótkoterminowe	12 216	2 683
Ogółem	12 442	3 306
Kredyty w rachunkach bieżących	8 447	–
Kwota wykazana w rachunku przepływów pieniężnych	3 995	3 306

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do kilku miesięcy, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Pozycja „pozostałe” w przepływach z działalności operacyjnej w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych zarówno w 2016 roku, jak i w 2015 roku nie wystąpiła

35. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE CZYNNE

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Prenumerata	10	9
Ubezpieczenia majątkowe	292	272
Ubezpieczenia samochodowe	29	106
Rozliczenia informatyczne	274	125
Prowizje i gwarancje bankowe	268	321
Pozostałe	99	88
Ogółem	972	921
Krótkoterminowe	693	709
Długoterminowe	279	212

36. KAPITAŁ PODSTAWOWY I POZOSTAŁE KAPITAŁY

KAPITAŁ AKCYJNY ZAREJESTROWANY I W PEŁNI OPŁACONY NA DZIEŃ 31.12.2015 R.

Seria	Rodzaj akcji	Liczba akcji w szt.	Wartość nominalna w zł
A	imienne, uprzywilejowane (co do głosu)	4 655 600	2 327 800,00
A	na okaziciela	1 370 000	685 000,00
B	na okaziciela	209 800	104 900,00
C	na okaziciela	2 994 679	1 497 339,50
Razem		9 230 079	4 615 039,50

ZMIANY LICZBY AKCJI W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM (W SZTUKACH)

Akcje wyemitowane i w pełni opłacone	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Liczba akcji wyemitowana na początek okresu	9 230 079	9 230 079
Zwiększenia/zmniejszenia	–	–
Liczba akcji wyemitowanych na koniec okresu	9 230 079	9 230 079

Na dzień przekazania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji następujący akcjonariusze mogli wykonywać ponad 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Emitenta:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	% udział w liczbie głosów na WZA	Liczba głosów na WZA
Konrad Śniatała	4 117 838	44,61%	55,62%	7 722 676
Quercus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.(*)	1 452 244	15,73%	10,46%	1 452 244
Marek Korytowski	631 905	6,85%	8,66%	1 201 810
Gabriela Maria Śniatała	480 857	5,21%	6,93%	961 714
Nationale-Nederlanden OFE(**)	800 000	8,67%	5,76%	800 000

(*) Stan posiadania Funduszy zarządzanych przez Quercus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S. A. na dzień 08 września 2015 r., zgodnie z zawiadomieniem otrzymanym na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i wprowadzaniu instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

(**) Stan posiadania Nationale-Nederlanden na dzień 09 maja 2016 r. zgodnie z wygenerowanym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. wykazem akcjonariuszy uprawnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu z tytułu posiadanych akcji zdematerializowanych w dniu rejestracji na WZA (tzw. record date) zgodnie z art. 406[3] ust. 6 ksh

NADWYŻKA ZE SPRZEDAŻY AKCJI PONAD ICH WARTOŚĆ NOMINALNĄ

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji ponad ich wartość nominalną w kwocie **19.457 tys. zł** powstał z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 21.262 tys. zł, która to nadwyżka została pomniejszona o koszty emisji akcji w kwocie 1.805 tys. zł.

KAPITAŁ ZAPASOWY (ZYSKI ZATRZYMANE)

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Stan na początek okresu	9 862	9 862
Zwiększenia /podział zysku/	1 303	–
Zmniejszenia /pokrycie straty/	–	–
Zmniejszenia /wypłata dywidendy/	(462)	–
Stan na koniec okresu	10 703	9 862

KAPITAŁ REZERWOWY (ZYSKI ZATRZYMANE)

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Stan na początek okresu	20 241	19 939
Zwiększenia /podział zysku/	50	1 041
Zmniejszenia/wypłaty dywidendy/	–	(739)
Stan na koniec okresu	20 291	20 241

KAPITAŁ REZERWOWY (NABYCIE AKCJI WŁASNYCH)

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Stan na początek okresu	4 000	4 000
Utworzenie kapitału na nabycie akcji własnych	–	–
Zmniejszenia	–	–
Stan na koniec okresu	4 000	4 000

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Emitenta uchwałą nr 6 z dnia 08 grudnia 2011 r., działając na podstawie art. 362 § 1 pkt 8 Kodeksu spółek handlowych oraz 362 § 1 pkt 2 Kodeksu spółek handlowych oraz w zgodności z Dyrektywą 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wykorzystania poufnych informacji manipulacji na rynku (nadużyć na rynku) wraz z Rozporządzeniem Komisji (WE nr 2273/2003) z dnia 22 grudnia 2003 r. wykonującym Dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do zwolnień dla programów odkupu i stabilizacji instrumentów finansowych, postanowiło upoważnić Zarząd do nabywania przez Spółkę w pełni pokrytych akcji własnych Emitenta na warunkach i w trybie ustalonym w uchwale oraz do podjęcia wszelkich czynności niezbędnych do nabycia akcji Emitenta.

W uchwale Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Emitenta postanowiono, iż Emitent nabędzie akcje własne na poniższych warunkach:

- maksymalna liczba akcji do nabycia nie przekroczy 1.333.333 (słownie: jeden milion trzysta trzydzieści trzy tysiące trzysta trzydzieści trzy) akcje, co oznacza że łączna wartość nominalna nabywanych akcji nie przekroczy 20% wartości kapitału zakładowego Spółki tj. akcji o łącznej wartości nominalnej 923.007,90 zł (słownie: dziewięćset dwadzieścia trzy tysiące siedem złotych 90/100),
- minimalna wysokość zapłaty za jedną akcję wynosić będzie 3 zł (słownie: trzy złote 00/100) a maksymalna wysokość zapłaty nie może przekroczyć 17,60 zł (słownie: siedemnaście złotych 60/100),

- łączna maksymalna wartość zapłaty za nabywane akcje nie będzie większa niż wysokość kapitału rezerwowego utworzonego na ten cel tj. nie będzie większa niż 4.000.000,00 zł (słownie: cztery miliony złotych 00/100),
- akcje mogą być, stosownie do decyzji Zarządu, nabywane za pośrednictwem osób działających na rachunek Atrem S.A. oraz domów maklerskich, spółek zależnych oraz osób działających na rachunek spółek zależnych w obrocie giełdowym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie oraz w obrocie pozagiełdowym
- nie wyklucza się nabywania akcji w transakcjach pakietowych,
- nie wyklucza się nabywania akcji w ramach publicznego wezwania na akcje Spółki,
- nabycie akcji zostanie sfinansowane z kapitału rezerwowego utworzonego na ten cel, zgodnie z uchwałą z dnia 08 grudnia 2011 r. - z kwoty, która zgodnie z art. 348 § 1 Kodeksu spółek handlowych może być przeznaczona do podziału,
- cel nabycia akcji własnych Spółki zostanie ustalony uchwałą Zarządu, przy założeniu że nabyte przez Spółkę akcje własne mogą zostać przeznaczone do dalszej odsprzedaży, umorzenia lub w celu wdrożenia programów motywacyjnych dla osób kluczowych dla działalności Grupy Kapitałowej Atrem.

Zarząd był upoważniony do realizacji zakupu akcji własnych, nie dłużej niż przez 5 lat od daty powzięcia uchwały nr 6 z dnia 08 grudnia 2011 r., przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, tj. do 08 grudnia 2016r., w każdym przypadku jednak nie dłużej niż do chwili wyczerpania środków przeznaczonych na ich nabycie. W 2016 roku akcje własne nie zostały nabyte. W związku z upływem okresu wskazanego w treści uchwały nr 6 z dnia 08 grudnia 2011 r., upoważnienie do realizacji zakupu akcji własnych wygasło. Spółka nie skorzystała z możliwości nabycia akcji własnych.

KAPITAŁ ZAPASOWY Z AKTUALIZACJI WYCENY NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNYCH

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Stan na początek okresu	–	–
Zwiększenia (przeszacowanie do wartości godziwej)	–	–
Zmniejszenia (sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych)	–	–
Podatek odroczony	–	–
Stan na koniec okresu	–	–

KAPITAŁ ZAPASOWY Z TYTUŁU PŁATNOŚCI W FORMIE AKCJI

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Stan na początek okresu	1 466	1 466
Zwiększenia (koszty płatności w formie akcji)	–	–
Zmniejszenia	–	–
Stan na koniec okresu	1 466	1 466

Kapitał zapasowy z tytułu świadczeń pracowniczych w formie akcji odzwierciedla wartość programu płatności w formie akcji rozliczanych w formie akcji przyznanych Zarządowi i kluczowej kadrze zarządzającej, jako część ich wynagrodzenia. Program płatności w formie akcji w Grupie realizowany był w latach 2008-2011.

37. OPROCENTOWANE KREDYTY BANKOWE I POŻYCZKI

Wierzyciel	Kwota kredytu/pożyczki	Termin spłaty	Warunki oprocentowania	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
<i>Krótkoterminowe</i>					
mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	22.06.2017 r.	WIBOR O/N plus marża banku	8 447	–
mBank S.A.	Kredyt odnawialny*			–	–
Razem kredyty krótkoterminowe				–	–

*kredyt zamknięty w dniu 23.06.2016. r

W okresie sprawozdawczym marża realizowana przez kredytodawcę Grupy kształtowała się na poziomie około 2%.

W 2016 r. spółki Grupy nie wypowiedziały, ani nie została im wypowiedziana dotychczasowa umowa kredytowa.

Zabezpieczenia kredytu bankowego na dzień 31 grudnia 2016 r. przedstawiają się następująco:

Kredyt w rachunku bieżącym - mBank S.A. (Umbrella Facility) uprawniający do korzystania z linii obie spółki Grupy (Atrem S.A., Contrast sp. z o.o.), zabezpieczony jest:

- wekslem in blanco wystawionym przez Atrem S.A., awalowanym przez Contrast sp. z o.o. z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim wraz z deklaracją wekslową z dnia 22 lipca 2013 roku wraz z późniejszymi zmianami,
- cesją na rzecz Banku wierzytelności należnych Atrem S.A. od Energa-Operator S.A. z tytułu umowy nr CJ00197/14 z dnia 11 lipca 2014 roku.,
- cesją na rzecz Banku wierzytelności należnych Contrast sp. z o.o. od Aldesa Construcciones Polska Sp. z o.o. z tytułu umowy na wykonanie prac projektowych i robót budowlanych z dnia 25 lutego 2015 roku.

38. REZERWY

Zmiany stanu rezerw w roku zakończonym 31 grudnia 2016 r.

	Rezerwa na naprawy gwarancyjne	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na urlopy	Rezerwa na straty na kontraktach	Rezerwa restrukturyzacyjna	Rezerwa na sprawy sądowe	Inne rezerwy	Razem
1 stycznia 2016	642	122	381	97	–	50	437	1 729
Utworzone w ciągu okresu	935	45	136	107	–	–	2 300	3 523
Wykorzystane	(942)	–	(157)	(96)	–	–	(1 597)	(2 792)
Rozwiązane	–	(3)	–	–	–	(50)	–	(53)
31 grudnia 2016	635	164	360	108	–	–	1 140	2 407
Krótkoterminowe	635	–	360	108	–	–	1 140	2 243
Długoterminowe	–	164	–	–	–	–	–	164

Zmiany stanu rezerw w roku zakończonym 31 grudnia 2015 r.

	Rezerwa na naprawy gwarancyjne	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na urlopy	Rezerwa na straty na kontraktach	Rezerwa restrukturyzacyjna	Rezerwa na sprawy sądowe	Inne rezerwy	Razem
1 stycznia 2015	664	113	612	268	–	–	1 760	3 417
Utworzone w ciągu okresu	729	298	1 511	26	–	50	940	3 554
Wykorzystane	(751)	(289)	(1 742)	(197)	–	–	(2 263)	(5 242)
Rozwiązane	–	–	–	–	–	–	–	–
31 grudnia 2015	642	122	381	97	–	50	437	1 729
Krótkoterminowe	642	–	381	97	–	50	437	1 607
Długoterminowe	–	122	–	–	–	–	–	122

REZERWY NA NAPRAWY GWARANCYJNE

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych w latach ubiegłych. Przewiduje się, że większość tych kosztów zostanie poniesiona w następnym roku obrotowym. Założenia zastosowane do obliczenia rezerwy na naprawy gwarancyjne oparte zostały na bieżących poziomach sprzedaży i aktualnych dostępnych informacjach na temat napraw w okresie gwarancyjnym udzielonym na sprzedane usługi.

ŚWIADCZENIA EMERYTALNE ORAZ INNE ŚWIADCZENIA PO OKRESIE ZATRUDNIENIA

Grupa wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy. W związku z tym Grupa na podstawie dokonanej wyceny tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych.

39. ZOBOWIĄZANIA HANDLOWE ORAZ POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Zobowiązania handlowe	8 525	24 656
Zobowiązania na rzecz klientów (kontrakty długoterminowe)	1 507	1 174
Otrzymane zaliczki	–	3 984
Rozrachunki publiczno-prawne	5 012	3 408
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	1 041	1 134
Pozostałe zobowiązania, w tym:	704	1 278
<i>Podatek VAT do rozliczenia w następnych okresach</i>	–	–
<i>Zabezpieczenie roszczeń</i>	516	1 131
<i>Rozrachunki z tytułu ubezpieczeń</i>	19	19
<i>Pozostałe</i>	171	128
Razem zobowiązania handlowe i pozostałe zobowiązania	16 791	35 634

Transakcje z podmiotami powiązаныmi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe).

Zobowiązania handlowe są oprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach od 30 do 90-dniowych.

Zobowiązania publicznoprawne są płacone zgodnie z terminami płatności regulowanymi przez polskie przepisy prawa.

Zobowiązania w stosunku do pracowników są regulowane w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą koszty wynagrodzeń.

Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane na podstawie zaakceptowanych not odsetkowych.

Zabezpieczenie roszczeń stanowią kwoty pieniężne otrzymane od kontrahentów w celu pokrycia ewentualnych strat w przypadku nie wywiązania się ze zobowiązań wynikających z umów długoterminowych.

ZOBOWIĄZANIA HANDLOWE WYRAŻONE W WALUTACH OBCYCH

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
EUR	34	272
PLN	150	1 159

40. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE DŁUGOTERMINOWE

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Zobowiązanie z tytułu nabycia udziałów w spółce zależnej	–	100
- płatne w terminie do 12 miesięcy	–	100
- płatne w terminie powyżej 12 miesięcy	–	–

W dniu 16 maja 2011 r. Emitent nabył, zgodnie z postanowieniami Kodeksu spółek handlowych oraz umowy spółki, udziały w spółce zależnej Contrast Sp. z o. o. w liczbie 1.075.

Udziały zostały zakupione od udziałowca spółki Contrast sp. z o. o. za łączną cenę 2.700 tys. zł, z czego w 2011 r. zapłacono kwotę 2.300 tys. zł, w 2014 r. 200 tys. zł natomiast w 2015 r. oraz 2016 r. po 100 tys. zł.

41. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Kwoty zatrzymane związane z realizacją umów długoterminowych	1 279	1 311
Ogółem	1 279	1 311

Pozostałe zobowiązania długoterminowe to kwoty zatrzymane kontrahentom (podwykonawcom) z tytułu realizacji kontraktów (umów) długoterminowych. Zobowiązanie do zwrotu tych kwot, uwarunkowane jest prawidłowym wykonaniem umów przez kontrahentów. Kwoty te nie są płacone aż do momentu spełnienia określonych warunków umowy lub do momentu usunięcia usterek.

Wszystkie pozostałe zobowiązania długoterminowe są wymagalne w okresie do pięciu lat od dnia bilansowego.

42. UMOWY O BUDOWE

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Całkowity przychód związany z umowami długoterminowymi ujęty w rachunku zysków za okres sprawozdawczy	104 187	134 652
Umowy długoterminowe w trakcie realizacji na dzień bilansowy		
Koszty poniesione plus ujęte zyski minus straty poniesione do dnia bilansowego	67 973	106 521
Minus: faktury wystawione zgodnie z postępowaniem prac	62 852	92 047
Saldo netto dla umów w trakcie realizacji	5 121	14 474
Ujęte w sprawozdaniu finansowym, jako kwoty należne:		
Od klientów w ramach realizacji prac wynikających z umów długoterminowych	6 628	15 648
Na rzecz klientów w ramach realizacji prac wynikających z umów długoterminowych	1 507	1 174
Kwoty zatrzymane z tytułu realizacji prac wynikających z umów długoterminowych (należności)	1 795	1 761
Kwoty zatrzymane z tytułu realizacji prac wynikających z umów długoterminowych (zobowiązania)	1 468	2 442
Zaliczki otrzymane od klientów z tytułu realizacji umów długoterminowych	–	3 984
Zaliczki udzielone klientom z tytułu realizacji umów długoterminowych	304	5 912

Zgodnie z MSR 11 przychody z realizacji kontraktów długoterminowych są uznawane zgodnie ze stopniem ich zaawansowania.

Grupa w 2016 r., jak i w latach poprzednich, dokonywała pomiaru stopnia zaawansowania realizowanych kontraktów długoterminowych ustalając stosunek kosztów poniesionych do kosztów całego projektu.

W aktywach w pozycji „należności handlowe oraz pozostałe należności” oraz nocie 33 w pozycji „należności od klientów z tytułu realizacji umów długoterminowych”, a w pasywach w pozycji „zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania oraz nocie 39 w pozycji „zobowiązania na rzecz klientów(kontrakty długoterminowe)” prezentowane są skutki wyceny stopnia zaawansowania niezakończonych usług w korelacji z dodatkowymi przychodami lub korektą zafakturowanej sprzedaży.

Kwoty zatrzymane z tytułu realizacji prac wynikających z umów długoterminowych (aktywa) to kwoty należności, których otrzymanie uwarunkowane jest wykonaniem umów oraz które nie są płacone aż do momentu spełnienia określonych warunków umowy lub do momentu usunięcia usterek. Należności uwarunkowane wykonaniem umów to kwoty naliczone za pracę wykonaną w ramach umowy, niezależnie od tego, czy zostały zapłacone przez zamawiającego, czy też nie.

Należności długoterminowe z tytułu kwot zatrzymanych są wymagalne w okresie do pięciu lat od dnia bilansowego.

Kwoty zatrzymane z tytułu realizacji prac wynikających z umów długoterminowych (pasywa) stanowią zobowiązanie do zwrotu tych kwot, uwarunkowane prawidłowym wykonaniem umów. Kwoty te nie są płacone aż do momentu spełnienia określonych warunków umowy lub do momentu usunięcia usterek. Zobowiązania długoterminowe z tytułu kwot zatrzymanych są wymagalne w okresie do pięciu lat od dnia bilansowego.

43. DYWIDENDY WYPŁACONE I ZAPROPONOWANE DO WYPŁATY

W dniu 25 maja 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Atrem S.A. podjęło uchwałę nr 08 w sprawie podziału zysku Spółki za rok obrotowy 2015, w tym postanowiło przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 461.503,95 zł (słownie złotych: czterysta sześćdziesiąt jeden tysięcy pięćset trzy złote 95/100). Kwota dywidendy przypadającej na jedną akcję wyniosła 0,05 zł (słownie: pięć groszy). Dzień dywidendy/dzień nabycia praw do dywidendy ustalony został na 30 czerwca 2016 r., natomiast termin wypłaty dywidendy wskazany został na 14 lipca 2015 r.

Liczba akcji objętych dywidendą wyniosła 9.230.079.

44. DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

W okresie sprawozdawczym żadna ze spółek Grupy Kapitałowej Atrem nie zaniechała wykonywania żadnej z prowadzonych działalności.

45. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

	31.12.2016	31.12.2015
Należności warunkowe		
Od pozostałych jednostek (z tytułu)	3 856	13 946
- gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	1 121	1 364
- poręczeń wekslowych, poręczeń według prawa cywilnego	—	2 882
- weksle otrzymane pod zabezpieczenie	2 317	9 158
- sprawy sądowe	418	542
Zobowiązania warunkowe		
Na rzecz pozostałych jednostek (z tytułu)	38 267	38 484
- zawartych umów cesji wierzytelności	—	—
- gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	18 646	25 329
- poręczeń wekslowych, poręczeń według prawa cywilnego	3 019	3 161
- weksle wystawionych pod zabezpieczenie	16 602	9 994
- sprawy sądowe	—	—
Inne	—	—
Pozycje pozabilansowe razem	42 123	52 430

Grupa Kapitałowa Atrem dokonuje wyłączeń konsolidacyjnych w pozycjach pozabilansowych w zakresie poręczeń i weksli udzielonych jednostkom powiązanym objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym.

46. ZOBOWIĄZANIA INWESTYCYJNE

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. Grupa planuje w 2017 r. ponieść nakłady na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne w kwocie ok. 2.000 tys. zł.

47. SPRAWY SADOWE

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Emitent był stroną postępowań przed sądami w sprawie dotyczącej wiarygodności dochodzonej przez Konsorcjum z udziałem Emitenta oraz w sprawie o ustalenie nieistnienia prawa spółki Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. do żądania zapłaty przez Konsorcjum kary umownej. Wartość każdego z wyżej wymienionych postępowań przekracza 10% kapitałów własnych Emitenta

ISTOTNE POSTĘPOWANIA, KTÓRYCH ŁĄCZNA WARTOŚĆ PRZEKRACZA 10% KAPITAŁÓW WŁASNYCH

- W dniu 15 lutego 2016 r. Konsorcjum z udziałem Emitenta w składzie: Techmadex S.A. (Lider Konsorcjum), Atrem S.A. (Partner Konsorcjum) oraz GP Energia Sp. o. o. (Partner Konsorcjum) złożyło w Sądzie Okręgowym w Warszawie pozew przeciwko spółce Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. z siedzibą w Warszawie o zapłatę kwoty 12.140.070,20 zł tytułem należności wynikających z realizacji umowy na wykonanie zamówienia pn. „ Budowa Laboratorium Wzorcowania Gazomierzy przy ciśnieniu roboczym na terenie TJE Hołowczyce w ramach realizacji projektu pn.: „Opracowanie i wdrożenie technologii wzorcowania gazomierzy na średnim i wysokim ciśnieniu w systemie otwarty - zamkniętym” (zwanej dalej Umową), odpowiadającą wartości nienależnego świadczenia. Spółki wchodzące w skład Konsorcjum, w ramach przedmiotowego postępowania, dochodzą od pozwanej osobnych roszczeń zgodnie z procentowym podziałem zakresu Zamówienia, odpowiadającym następującym wartościom: Techmadex S.A.: 40% wartości przedmiotu sporu, Atrem S.A.: 40% wartości przedmiotu sporu, GP Energia Sp. z o. o.: 20% wartości przedmiotu sporu. W ocenie Atrem S.A. roszczenie objęte przedmiotowym sporem jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie. W trakcie realizacji Umowy, Konsorcjum Wykonawcy z udziałem Emitenta zostało zmuszone do wykonania szeregu prac dodatkowych, nieprzewidzianych w SIWZ, z przyczyn spowodowanych wadami dokumentacji przetargowej oraz wystąpieniem okoliczności niemożliwych do przewidzenia przez strony na etapie zawierania Umowy. Emitent wszelkie działania związane ze skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego poprzedził dogłębną analizą stanu faktycznego oraz zasadności roszczeń Emitenta.

- W dniu 29 listopada 2016 r. Konsorcjum z udziałem Emitenta w składzie: Techmadex S.A. (Lider Konsorcjum), Atrem S.A. (Partner Konsorcjum) oraz GP Energia Sp. o. o. (Partner Konsorcjum) złożyło w Sądzie Okręgowym w Warszawie pozew przeciwko spółce Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. z siedzibą w Warszawie o ustalenie nieistnienia prawa spółki Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. do żądania zapłaty przez Konsorcjum kary umownej naliczonej w dniu 4 lipca 2016 r. w związku z realizacją przez Konsorcjum zamówienia pn. „Budowa Laboratorium Wzorcowania Gazomierzy przy ciśnieniu roboczym na terenie TJE Hołowczyce w ramach realizacji projektu pn.: „Opracowanie i wdrożenie technologii wzorcowania gazomierzy na średnim i wysokim ciśnieniu w systemie otwarty- zamkniętym” (zwanej dalej Umową), o nałożeniu której Emitent informował raportem bieżącym nr 28/2016. Wartość przedmiotu sporu wynosi 9.767.430,00 zł (słownie: dziewięć milionów siedemset sześćdziesiąt siedem tysięcy czterysta trzydzieści złotych). Celem wskazanego powyżej postępowania jest zapewnienie Konsorcjum ochrony ich prawnie chronionych interesów poprzez definitywne zakończenie sporu między Powódkami a Pozwaną (Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A.) na tle istnienia przesłanek do nałożenia przez Pozwaną kary umownej. W przedmiotowej sprawie skutkiem ustalenia przez sąd, że Pozwanej nie przysługiwało prawo do nałożenia kary umownej na powodowe Konsorcjum będzie uniemożliwienie wykorzystywania noty wystawionej tytułem kar umownych w celu dochodzenia roszczeń przez Pozwaną poprzez m.in. skorzystanie z gwarancji ubezpieczeniowej wystawionej przez powodowe Konsorcjum tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy, potrącenie należności z wynagrodzenia Powódek czy też skierowanie powództwa o zapłatę całości lub części kwoty objętej notą obciążeniową wystawioną tytułem kar umownych.

W ocenie Emitenta, kierowane przez spółkę Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. roszczenie o zapłatę kar umownych jest bezzasadne, a kara we wskazanej powyżej wysokości nie odpowiada stanowi faktycznemu. Zdaniem Spółki, brak możliwości naliczenia kar umownych przez spółkę Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. wynika z faktu, że przyczyny opóźnienia w

wykonaniu zamówienia spełniają przesłanki umownego wyłączenia odpowiedzialności Konsorcjum. Zawarta pomiędzy Stronami umowa przewiduje możliwość wyłączenia odpowiedzialności z tytułu niewykonania Umowy, jeżeli opóźnienie w realizacji poszczególnych zadań powstało z powodu okoliczności niezależnych od Konsorcjum, na których istnienie Konsorcjum nie miało wpływu, a których zaistnienie uniemożliwiało zakończenie któregokolwiek ze zobowiązań objętych przedmiotem Umowy. Przyczynami nieleżącymi po stronie Konsorcjum, związanymi z brakiem możliwości dotrzymania umownych terminów realizacji były m.in. opóźnienia w dostawie sprawnej i spełniającej wymagania dmuchawy przez podmiot, który zgodnie z wytycznymi z SIWZ, jako jedyny spełniał wymagania wskazane przez Zamawiającego. W ocenie Emitenta nota księgowa została więc wystawiona bezpodstawnie.

- W dniu 2 stycznia 2017 r. Emitent otrzymał zawiadomienie z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie w przedmiocie złożenia przez spółkę Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. z siedzibą w Warszawie zawiadomienia do próby ugodowej w sprawie zapłaty kary umownej w wysokości 9.767.430,00 zł (słownie: dziewięć milionów siedemset sześćdziesiąt siedem tysięcy czterysta trzydzieści złotych). Termin posiedzenia Sądu wyznaczony został na dzień 18 maja 2017 r.

ISTOTNE POSTĘPOWANIA, KTÓRYCH ŁĄCZNA WARTOŚĆ NIE PRZEKRACZA 10% KAPITAŁÓW WŁASNYCH

- W dniu 30 grudnia 2013 r. Emitent złożył pozew w Sądzie Okręgowym w Poznaniu przeciwko Miastu Poznań o zapłatę kwoty 265.284,95 zł (słownie: dwieście sześćdziesiąt pięć tysięcy dwieście osiemdziesiąt cztery złote 95/100), tytułem wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane na zlecenie spółki Hydrobudowa Polska S.A. w upadłości likwidacyjnej w ramach zadania pn. Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego w Poznaniu.

Powód dochodził przedmiotowym pozwem zapłaty przez Miasto Poznań, jako Inwestora, w oparciu o odpowiedzialność z art. 647[1] kodeksu cywilnego, wynagrodzenia za roboty budowlane zrealizowane przez Emitenta jako podwykonawcę spółki Hydrobudowa Polska S.A. z siedzibą w Wysogotowie obecnie w upadłości likwidacyjnej, członka konsorcjum w składzie: Hydrobudowa Polska S.A. w upadłości likwidacyjnej, Hydrobudowa 9 S.A., AK-BUD Kurant sp. j., będącego generalnym wykonawcą przy realizacji umów zawartych ze spółką Infrastruktura Euro Poznań 2012 sp. z o.o. w imieniu i na rzecz Miasta Poznań w zakresie realizacji zadania pn. Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego w Poznaniu. Pismem z dnia 10 lutego 2014 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Emitent podtrzymywał stanowisko przedstawione w pozwie. W toku postępowania Emitent cofnął pozew w zakresie kwoty 8.613,63 zł. Wyrokiem z dnia 15 marca 2016 r. Sąd oddalił pozew Emitenta w części dotyczącej kwoty 256.671,22 zł oraz umorzył postępowanie co do kwoty 8.613,63 zł. W dniu 13 maja 2016 r. Emitent wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu.

- W dniu 21 marca 2016 r. Emitent złożył pozew w Sądzie Okręgowym w Poznaniu przeciwko Miastu Poznań o zapłatę kwoty 334.429,24 zł (słownie: trzysta trzydzieści cztery tysiące czterysta dwadzieścia dziewięć złotych 24/100), tytułem korzyści uzyskanych bez podstawy prawnej wskutek wykonania przez Emitenta na rzecz pozwanej robót dodatkowych w ramach zadania pn. Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego w Poznaniu. Pozwany, reprezentowany przez spółkę INFRASTRUKTURA EURO POZNAŃ 2012 sp. z o.o. zawarł umowę o roboty budowlane z konsorcjum w składzie: Hydrobudowa Polska S.A. w upadłości likwidacyjnej, Hydrobudowa 9 S.A., AK-BUD Kurant sp. j. Przedmiotem umowy było wykonanie robót budowlanych związanych z realizacją inwestycji pod nazwą Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego w Poznaniu. Następnie Hydrobudowa Polska S.A. z siedzibą w Wysogotowie obecnie w upadłości likwidacyjnej zawarła z Emitentem umowę, na mocy której zostało mu (jako podwykonawcy) powierzony wykonanie części robót budowlanych wchodzących w zakres ww. inwestycji. W toku wykonywania robót budowlanych wielokrotnie ujawniała się konieczność wykonania dodatkowych robót, które nie były objęte zakresem przedmiotowym Inwestycji. Powód wykonał roboty dodatkowe w całości i w sposób należyty. Pomimo, iż roboty dodatkowe zostały wykonane w całości, co zostało potwierdzone dokumentami zaakceptowanymi przez pozwanego, z których w sposób jednoznaczny wynika nie tylko wykonanie przez Emitenta robót dodatkowych, ale i ich zakres, pozwany za wykonane przez Emitenta roboty dodatkowe nie zapłacił. Materialnoprawną podstawę

roszczenia Emitenta stanowią przepisy Kodeksu cywilnego regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, konstytuujące zasadę odpowiedzialności podmiotu, który uzyskał korzyść majątkową (wzbogaconego) kosztem innej osoby (zubożonego) bez podstawy prawnej.

W zakresie należności z tytułu robot wykonanych w ramach zamówienia pn. „Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego w Poznaniu, spółka Atrem S.A. skierowała przeciwko Miastu Poznań dodatkowo pozwy opiewające na niższą wartość, odpowiednio: 32.320,08 zł, 74.197,12 zł oraz 20.807,54 zł. Łączna wartość roszczeń Emitenta względem Miasta Poznań wynosiła 718.425,20 zł.

W dniu 13 grudnia 2016 r. Emitent zawarł z Miastem Poznań szereg ugód dotyczących wszelkich postępowań z powództwa Emitenta o zapłatę kwot tytułem należności za prace wykonane w ramach zadania pn. Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego w Poznaniu. Zgodnie z treścią zawartych ugód, celem usunięcia stanu niepewności, co do podnoszonych roszczeń oraz uchylenia istniejących i mogących powstać w przyszłości sporów, czyniąc sobie wzajemne ustępstwa, Emitent oraz Miasto Poznań ustaliły, iż Miasto Poznań na całkowite zaspokojenie roszczeń Atrem S.A., uznało za należną Emitentowi kwotę 356.354,08 zł. Zawarte ugody wyczerpały wzajemne roszczenia Stron wynikające ze wszystkich stosunków prawnych istniejących pomiędzy Stronami w związku z realizacją inwestycji pod nazwą: Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego- kolebka państwowości I chrześcijaństwa w Polsce.

- W dniu 7 października 2016 r. Emitent złożył w Sądzie Okręgowym w Poznaniu pozew przeciwko spółce Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu o zapłatę kwoty 2.018.430,00 zł (słownie: dwa miliony osiemnaście tysięcy czterysta trzydzieści złotych 00/100) tytułem wynagrodzenia za realizację umowy na wykonanie zamówienia pn.: „Zaprojektowanie, dostawa i wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa Portu Lotniczego Poznań - Ławica oraz wymiana fragmentu ogrodzenia Portu Lotniczego” (zwanej dalej Umową). W zakresie dochodzonej przez Emitenta pozewem kwoty spółka Atrem S.A. otrzymała od spółki Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w łącznej kwocie 4.243.114,26 zł (słownie: cztery miliony dwieście czterdzieści trzy tysiące sto czternaście złotych 26/100), które rzekomo miałyby przysługiwać spółce Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. z przysługującą Atrem S.A. wierzytelnością dochodzoną pozewem. Emitent utworzył odpis aktualizujący wartość należności na kwotę dochodzoną pozewem. W treści pozwu Emitent przedstawił argumentację potwierdzającą bezzasadność roszczeń spółki Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu o zapłatę poniższych kwot:

- 1.666.251,96 zł (słownie: jeden milion sześćset sześćdziesiąt sześć tysięcy dwieście pięćdziesiąt jeden złotych 96/100), wynikającej z noty księgowej z dnia 20 czerwca 2016 roku, wystawionej tytułem odszkodowania za szkodę związaną z rzekomym nieterminowym i nienależnym wykonaniem umowy na realizację zamówienia pn.: „Zaprojektowanie, dostawa i wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa Portu Lotniczego Poznań - Ławica oraz wymiana fragmentu ogrodzenia Portu Lotniczego”, która została przez Emitenta odesłana do Zamawiającego bez księgowania, jako wystawiona bezpodstawnie;

- 2.576.862,30 zł (słownie: dwa miliony pięćset siedemdziesiąt sześć tysięcy osiemset sześćdziesiąt dwa złote 30/100), wynikającej z noty księgowej z dnia 21 lipca 2016 roku, wystawionej tytułem rzekomej zwłoki w przystąpieniu przez Emitenta do usuwania wad ujawnionych w przedmiocie umowy na realizację zamówienia pn.: „Zaprojektowanie, dostawa i wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa Portu Lotniczego Poznań - Ławica oraz wymiana fragmentu ogrodzenia Portu Lotniczego”, która została przez Emitenta odesłana do Zamawiającego bez księgowania, jako wystawiona bezpodstawnie.

Odnosząc się do poszczególnych not obciążeniowych wystawionych przez spółkę Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu, należy podkreślić, iż w treści pisma przewodniego do noty wystawionej na kwotę 1.666.251,96 zł, Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o.o., wskazał, iż nota została wystawiona tytułem odszkodowania za szkodę związaną z rzekomym nieterminowym i nienależnym wykonaniem umowy na realizację zamówienia pn. „Zaprojektowanie, dostawa i wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa Portu Lotniczego Poznań- Ławica oraz wymiana fragmentu ogrodzenia Portu Lotniczego”. Z treści noty obciążeniowej wynika, że wartość szkody obejmuje wartość utraconego dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, wartość zastępczego usuwania domniemywanych przez spółkę Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o.o. wad oraz szkodę odpowiadającą

wartości rzekomo niewykonanych prac. W ocenie Emitenta kierowane przez spółkę Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o. o. roszczenia nie znajdują uzasadnienia w zaistniałym stanie faktycznym i prawnym, a tym samym nota księgową wystawioną została bezpodstawnie. Na podstawie stosunku prawnego łączącego Emitenta ze spółką Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o.o., a także wobec zaistniałego w trakcie realizacji przedmiotowego zamówienia stanu faktycznego, nie sposób przypisać Emitentowi odpowiedzialności za ewentualną utratę przez Zamawiającego dofinansowania. Emitent wskazuje także, że nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne wystąpienie po stronie spółki Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o.o. pozostałych szkód wskazanych w treści pisma uzasadniającego wystawienie noty obciążeniowej. Emitent kwestionuje zatem zasadność obciążenia Spółki kwotą wskazaną w nocie obciążeniowej wystawionej przez Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o. o. Nota została odesłana do Zamawiającego bez księgowania, jako wystawiona bezpodstawnie.

Druga z not księgowych wystawiona została przez spółkę Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu na kwotę 2.576.862,30 zł tytułem rzekomej zwłoki w przystąpieniu przez Emitenta do usuwania wad ujawnionych w przedmiocie Umowy na realizację zamówienia pn. „Zaprojektowanie, dostawa i wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa Portu Lotniczego Poznań - Ławica oraz wymiana fragmentu ogrodzenia Portu Lotniczego”. W ocenie Emitenta kierowane przez spółkę Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. roszczenia nie znajdują uzasadnienia w zaistniałym stanie faktycznym i prawnym, a tym samym nota księgową wystawioną została bezpodstawnie. Emitent wykonywał swoje obowiązki umowne zgodnie z postanowieniami Kontraktu. Przez przystąpienie do usuwania wad należy rozumieć pierwszą czynność zmierzającą do jej usunięcia czy uznania za bezzasadną, czyli w szczególności dokonanie oceny charakteru zgłaszanej nieprawidłowości, potwierdzenie jej zaistnienia oraz ustalenie przyczyn jej powstania, a tym samym podmiotu ponoszącego odpowiedzialność za jej zaistnienie. Należy dodać, iż strony umieszczając w umowie zapis dotyczący możliwości obciążenia Wykonawcy karą umowną za nieterminowe przystąpienie do usuwania wad posłużyły się określeniem „zwłoka”. Tym samym, strony zgodnie przyjęły, że podstawą do nałożenia kar umownych jest zawinienie Spółki. W odniesieniu do przedstawianych przez Port Lotniczy Poznań Ławica Sp. z o. o. nieprawidłowości, nie sposób jest przypisać Spółce niedotrzymania terminu wyznaczonego umową na przystąpienie do usuwania wad, a tym samym winy w jego niedotrzymaniu. W ocenie Emitenta nota księgową z dnia 21 lipca 2016 roku została wystawiona bezpodstawnie i jako taka została odesłana do Zamawiającego, bez księgowania.

W dniu 30 listopada 2016 r. Emitent złożył w Sądzie Okręgowym w Poznaniu pozew przeciwko spółce Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu o zapłatę kwoty 290.403,43 zł (słownie: dwieście dziewięćdziesiąt tysięcy czterysta trzy złote 43/100) tytułem wynagrodzenia za wykonanie robót dodatkowych, w związku z realizacją umowy na wykonanie zamówienia pn.: „Zaprojektowanie, dostawa i wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa Portu Lotniczego Poznań - Ławica oraz wymiana fragmentu ogrodzenia Portu Lotniczego” (zwanej dalej Umową). Wykonane przez Emitenta roboty dodatkowe związane były z koniecznością zmiany przebiegu tras kablowych, w związku z brakiem zezwolenia przez Port Lotniczy Poznań - Ławica Sp. z o. o. na skorzystanie z istniejącej kanalizacji oświetlenia nawigacyjnego, roboty dodatkowe wynikające z potrzeby usunięcia kolizji północno-wschodniej stopy fundamentowej z siecią podziemną (studnią kanalizacyjną) oraz roboty dodatkowe na skutek konieczności przeniesienia urządzeń klimatyzacji budynku CARGO. W ocenie Atrem S.A. roszczenie ATREM S.A. objęte przedmiotowym sporem jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie. Aktualnie Emitent oczekuje na dalszy bieg sprawy.

48. TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

Transakcje pomiędzy Spółką dominującą a jednostką zależną, będącą podmiotem powiązaniem Spółki dominującej, zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Informacje o wzajemnych transakcjach zawartych przez podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Atrem w 2016 i 2015 r. przedstawia poniższa tabela:

		Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych	Zakupy od podmiotów powiązanych	Należności od podmiotów powiązanych	Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych
<i>Podmioty powiązane</i>					
Jednostki zależne (Contrast sp. z o. o)	2016	374	2 394	6	209
Jednostki zależne (Contrast sp. z o. o)	2015	785	1 983	378	439

WARUNKI TRANSAKCJI Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

Transakcje pomiędzy podmiotami powiązаныmi odbyły się na warunkach równorzędnych z tymi, które obowiązują w transakcjach zawartych z podmiotami niepowiązаныmi (warunki rynkowe).

Kwoty nieuregulowanych płatności nie są zabezpieczone i zostaną rozliczone w środkach pieniężnych.

W okresie sprawozdawczym nie ujęto kosztów z tytułu należności wątpliwych i zagrożonych wynikających z transakcji ze stronami powiązаныmi.

POŻYCZKI UDZIELONE CZŁONKOM ZARZĄDU

Nie wystąpiły.

INNE TRANSAKCJE Z UDZIAŁEM CZŁONKÓW ZARZĄDU

Nie wystąpiły.

49. WYNAGRODZENIE GŁÓWNEJ KADRY KIEROWNICZEJ

Wynagrodzenie głównej kadry kierowniczej (Zarząd, prokurenci) z tytułu pełnienia funkcji w jednostce dominującej:

	Za rok zakończony 31 grudnia 2016	Za rok zakończony 31 grudnia 2015
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	1 668	1 698
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	–	–
Pozostałe świadczenia pracownicze	38	28
Łączna kwota wynagrodzenia	1 706	1 726

Wynagrodzenie głównej kadry kierowniczej (Zarząd, prokurenci) z tytułu pełnienia funkcji w jednostkach zależnych:

	Za rok zakończony 31 grudnia 2016	Za rok zakończony 31 grudnia 2015
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	511	623
Z tytułu członkostwa w Radach Nadzorczych (wynagrodzenia i narzuty)	54	84
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	–	–
Pozostałe świadczenia pracownicze	–	–
Łączna kwota wynagrodzenia	565	707

Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej z tytułu pełnienia funkcji w jednostce dominującej:

	Za rok zakończony 31 grudnia 2016	Za rok zakończony 31 grudnia 2015
Wynagrodzenia Rady Nadzorczej (wynagrodzenia i narzuty)	213	203
Pozostałe świadczenia	–	–
Łączna kwota wynagrodzenia	213	203

Wynagrodzenie imienne wypłacone poszczególnym członkom Zarządu oraz Rady Nadzorczej spółki dominującej przedstawiono w nocie 32 w sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Atrem za 2016 r.

50. STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Zatrudnienie w Grupie kształtowało się następująco:

	31.12.2016	31.12.2015
Zarządy spółek Grupy	6	7
Pion Eksploatacji i Serwisu Systemów Automatyki i Telemetrii	23	23
Pion Techniczny	30	35
Pion Informatyki	33	43
Pion Systemów Teletechnicznych	21	23
Pion Nowych Technologii	12	11
Pion Budownictwa Energetycznego	103	111
Pion Przygotowania Produkcji	10	10
Pion Przygotowania Kontraktów	4	5
Pion Administracyjno-Handlowy	17	17
Personel Ekonomiczno-Administracyjny	35	39
Razem	294	324

51. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

Działalność prowadzona przez Grupę naraża ją na różne rodzaje ryzyka finansowego: ryzyko stopy procentowej, ryzyko utraty płynności, ryzyko walutowe, ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka. Poniżej przedstawienie podstawowych zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa należą kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego, środki pieniężne oraz lokaty krótkoterminowe.

Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania handlowe, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Głównym celem instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy.

Wykorzystanie instrumentów finansowych regulują zasady obowiązujące w Grupie, zatwierdzone przez Zarząd jednostki dominującej, określające sposoby kontrolowania ryzyka kursowego, stopy procentowej, ryzyka kredytowego, stosowania instrumentów finansowych oraz inwestowania nadwyżek płynności.

RYZYO STOPY PROCENTOWEJ

Narażenie Grupy na ryzyko stopy procentowej powstaje w związku z oprocentowanymi aktywami i zobowiązaniami.

Grupa lokuje wolne środki pieniężne w krótkoterminowe depozyty lub krótkoterminowe aktywa finansowe o zmiennej stopie procentowej. Wszystkie tego typu inwestycje mają zapadalność do jednego roku. Dodatkowo, Grupa jest stroną kredytu bankowego o zmiennej stopie procentowej opartej na WIBOR plus marża banku.

RYZYO STOPY PROCENTOWEJ (WRAŻLIWOŚĆ NA ZMIANY)

Do wyliczeń założono, że ryzyko stopy procentowej dotyczy wyłącznie oprocentowanych lokat pieniężnych i kredytów bankowych.

W przypadku zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym zakłada się na potrzeby analizy, że kwota niespłacona na dzień bilansowy była niespłacana przez cały rok.

W sprawozdaniach wewnętrznych dotyczących ryzyka stopy procentowej dla Zarządu wykorzystuje się wahania w górę i w dół o 10 punktów bazowych, co odzwierciedla ocenę kierownictwa dotyczącą prawdopodobnej zmiany stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. strata za rok byłaby o 6 tys. zł wyższa/niższa, gdyby rynkowe stopy procentowe w polskich złotych były o 10 punktów bazowych wyższe/niższe przy wszystkich pozostałych zmiennych na stałym poziomie. Byłoby to głównie rezultatem wyższych/niższych kosztów z tytułu odsetek od kredytów wyrażonych w polskich złotych o zmiennym oprocentowaniu, zrównoważonych wyższymi/niższymi przychodami z tytułu odsetek od środków pieniężnych i równoważników środków pieniężnych o zmiennym oprocentowaniu.

RYZIKO WALUTOWE

Przychody Grupy ze sprzedaży wyrażone są głównie w polskich złotych.

Ryzyko walutowe może pojawić się w przypadku, gdy Grupa zawiera transakcje denominowane w walutach obcych, w związku z tym pojawia się ryzyko wahań kursów walut (dotyczyć to może sprzedaży usług długoterminowych wyrażonych w walutach obcych oraz zakupów urządzeń i usług do realizacji tych kontraktów denominowanych w walutach obcych). Ryzykiem tym zarządza się według zatwierdzonych zasad działania, przy wykorzystaniu walutowych kontraktów forward. Grupa podejmuje działania mające na celu minimalizowanie ryzyka walutowego poprzez podpisywanie umów z podwykonawcami i dostawcami, wyrażonych w walucie kontraktowej (hedging naturalny). Na dzień 31 grudnia 2016 r. Grupa nie posiadała znaczących aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych. Na dzień 31 grudnia 2016 r. prawie wszystkie kontrakty długoterminowe realizowane przez Grupę wyrażone były w polskich złotych.

RYZIKO WALUTOWE (WRAŻLIWOŚĆ NA ZMIANY)

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Grupa nie była narażona na istotne ryzyko związane ze zmianą kursu wymiany polskiego złotego.

RYZIKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe oznacza ryzyko, że kontrahent nie dopełni zobowiązań umownych, w wyniku czego Grupa poniesie straty finansowe. Grupa stosuje zasadę dokonywania transakcji wyłącznie z kontrahentami o sprawdzonej wiarygodności kredytowej. Narażenie Grupy na ryzyko wiarygodności kredytowej kontrahentów jest stale monitorowane, a zagregowaną wartość zawartych transakcji rozkłada się na zatwierdzonych kontrahentów. Kontrolę ryzyka kredytowego umożliwiają limity weryfikowane i zatwierdzone przez Zarząd. Grupa prowadzi bieżącą ocenę zdolności kredytowej kontrahentów na podstawie kondycji należności. Grupa nie jest nadmiernie narażona na istotne ryzyko kredytowe wobec pojedynczego kontrahenta ani grupy kontrahentów o podobnych cechach. Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i instrumentów pochodnych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są banki o wysokim ratingu kredytowym przyznawanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Grupa zawiera transakcje wyłącznie ze sprawdzonymi firmami o dobrej zdolności kredytowej. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom weryfikacyjnym, a stan należności podlega ciągłemu monitoringowi. Dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

Na dzień bilansowy w Grupie nie występowały żadne nadmierne koncentracje ryzyka kredytowego w porównaniu do stanu z lat ubiegłych.

RYZIKO UTRATY PŁYNNOŚCI

Grupa utrzymuje zasoby środków pieniężnych wystarczające dla regulowania wymagalnych zobowiązań. Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności/zapadalności zarówno inwestycji, jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Spółki Grupy zobowiązały się zapisami w umowie kredytowej z bankiem oraz w umowach o gwarancje bankowe do utrzymywania wskaźników finansowych na odpowiednim poziomie.

Umowy te zostały zabezpieczone szeregiem instrumentów standardowo stosowanych w przypadku tego rodzaju umów, w tym w szczególności hipoteką oraz cesjami wierzytelności należnych spółkom z Grupy z tytułu realizowanych kontraktów długoterminowych. Cesje dokonywane z kontraktów zabezpieczają całość zobowiązań wobec banku, nie tylko środki wykorzystywane na finansowanie kontraktu stanowiącego zabezpieczenie. Umowa kredytowa zabezpieczana jest równocześnie cesją z kilku kontraktów, co daje bankowi większą gwarancję wypłacalności spółek. Ponadto kontrakty, z których dokonywana jest cesja wierzytelności na zabezpieczenie, wymagają uprzedniej akceptacji banku, pod kątem oceny zdolności płatniczych kontrahenta spółek Grupy. W związku z poniesieniem przez Grupę straty netto w wysokości 6.420 tys. zł i niespełnieniem wskaźnika dotyczącego wyniku finansowego netto istnieje ryzyko podwyższenia przez bank marży o 0,5 % w stosunku do obecnego poziomu.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością, a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyt bankowy (kredyt w rachunku bieżącym)

Grupa zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wysokość kapitałów zapasowego i rezerwowego, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz dopasowując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

Grupa zarządza płynnością poprzez bieżące monitorowanie poziomu wymagalnych zobowiązań, prognozowanie przepływów pieniężnych oraz odpowiednie zarządzanie środkami pieniężnymi.

Grupa inwestuje środki pieniężne w bezpieczne, krótkoterminowe instrumenty finansowe (depozyty bankowe), które mogą być wykorzystane do obsługi zobowiązań.

Na płynność Grupy w przyszłości wpływ mogą mieć zatory płatnicze występujące w gospodarce, w szczególności w branży budowlanej, a także sytuacja finansowa kontrahentów, na rzecz których Grupa wykonuje usługi.

RYZYKO PODATKOWE

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli, pod warunkiem stwierdzenia nieprawidłowości, dotychczasowe rozliczenia podatkowe spółek Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

Zarząd Spółki dominującej okresowo weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z wyżej wymienionych rodzajów ryzyka. W jego ocenie Grupa jest w niskim stopniu narażona na powyższe ryzyka

Struktura zapadalności kredytów i pożyczek:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	8 447	–
kredyty w rachunku bieżącym	8 447	–
Kredyty i pożyczki długoterminowe	–	–
kredyty płatne powyżej 1 roku do 2 lat	–	–
kredyty płatne powyżej 2 lat do 3 lat	–	–
kredyty płatne powyżej 3 lat do 4 lat	–	–
Kredyty i pożyczki razem	–	–

Struktura wymagalności zobowiązań handlowych:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Zobowiązania handlowe bieżące (do trzech miesięcy)	6 507	17 736
Zobowiązania handlowe przeterminowane, w tym:	2 018	6 920
do 1 miesiąca	1 721	5 874
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	189	697
powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	59	1
powyżej 6 miesięcy	49	348
Zobowiązania handlowe razem	8 525	24 656

KATEGORIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Poniższa tabela przedstawia porównanie wartości bilansowych i wartości godziwych wszystkich instrumentów finansowych Grupy, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

	Noty	Kategoria zgodnie z MSR 39	Wartość bilansowa		Wartość godziwa	
			31 grudnia 2016	31 grudnia 2015	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Aktywa finansowe						
Należności handlowe	33	PiN	24 738	33 369	24 738	33 369
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	34	PiN	12 442	3 306	12 442	3 306
Zobowiązania finansowe						
Kredyty bankowe	37	PZFwgZK	8 447	–	8 447	–
Zobowiązania handlowe	39	PZFwgZK	8 525	24 656	8 525	24 656
Pozostałe zobowiązania finansowe	40	PZFwgZK	–	100	–	100

Użyte skróty:

PiN – Pożyczki udzielone i należności

PZFwgZK – Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupa nie dokonywała reklasyfikacji instrumentów finansowych.

SZACOWANIE WARTOŚCI GODZIWEJ

Wartość godziwa definiowana jest jako kwota, za jaką na warunkach rynkowych dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi, zainteresowanymi i niepowiązanymi stronami.

Wartość godziwa instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na aktywnym rynku oparta jest na notowaniach rynkowych na dzień bilansowy (ceny sprzedaży i zakupu).

Wartość godziwą instrumentów finansowych, które nie znajdują się w obrocie na aktywnym rynku ustala się przy wykorzystaniu technik wyceny, przy czym jako dane wejściowe do modelu w maksymalnym stopniu wykorzystywane są zmienne pochodzące z aktywnych rynków (stopy procentowe, kursy walutowe itp.).

Wartość bilansowa z uwzględnieniem odpisu aktualizującego utratę należności handlowych oraz wartość bilansowa należności handlowych są zbliżone do ich wartości godziwych z powodu ich krótkoterminowego charakteru.

Grupa nie prezentuje wyceny wartości godziwej w odniesieniu do instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2016 r. według wymaganych w MSSF 13 hierarchii poziomów, gdyż na ten dzień Grupa takich instrumentów nie posiadała.

ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Celem Grupy w zarządzaniu ryzykiem kapitałowym jest ochrona zdolności Grupy do kontynuowania działalności, aby możliwe było zapewnienie zwrotu z inwestycji akcjonariuszom oraz korzyści dla innych zainteresowanych stron, a także utrzymanie optymalnej struktury kapitału w celu obniżenia jego kosztu. Aby utrzymać lub skorygować strukturę kapitału, Grupa może zmieniać kwotę dywidend do wypłacenia akcjonariuszom, emitować nowe akcje, zwiększać zadłużenie lub sprzedawać aktywa w celu obniżenia zadłużenia.

Nadrzędnym celem Zarządu jest rozwój Grupy i na ten cel Grupa chce przede wszystkim przeznaczać środki budując długoterminową wartość dla akcjonariuszy i uruchamiając nowe projekty. Istotnym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. Zgodnie z praktyką rynkową efektywne wykorzystanie kapitału monitorowane jest między innymi na podstawie wskaźnika stanowiącego stosunek zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek, zobowiązań i z tytułu leasingu do EBITDA (EBITDA jest to zysk z działalności operacyjnej powiększony o amortyzację).

52. UMOWY Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Zarząd Atrem S.A. oświadcza, iż Rada Nadzorcza Spółki w dniu 17 listopada 2016 r. dokonała wyboru spółki SWGK Audyt sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu przy ul. Wojskowej 4 do badania jednostkowego sprawozdania finansowego Atrem S.A. i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Atrem za 2016 r.

Umowa ze spółką SWGK Audyt sp. z o.o. została podpisana w dniu 28 listopada 2016 r.

Spółka SWGK Audyt sp. z o.o. została wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych, prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów pod numerem 2917.

Spółka Atrem S.A. dotychczas korzystała z usług SWGK Audyt sp. z o.o. przy badaniu jednostkowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 oraz 2015 r., a także przy przeglądzie jednostkowego oraz skonsolidowanego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego za I. półrocze 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Atrem, zawierającego skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe Atrem spółka akcyjna za I półrocze 2016 r.

Zarząd Atrem S.A. oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania jednostkowego sprawozdania finansowego Atrem S.A. i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Atrem za 2016 r., został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz, że podmiot ten, oraz biegli rewidenci dokonujący tego badania spełniają warunki do wyrażenia bezstronnych i niezależnych opinii z badania jednostkowego sprawozdania finansowego Atrem S.A. i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Atrem zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Z tytułu realizacji opisanej powyżej umowy spółka SWGK Audyt sp. z o.o. otrzyma wynagrodzenie w kwocie 26.000,00 zł netto za wykonanie prac związanych z badaniem jednostkowego sprawozdania finansowego Atrem S.A. oraz 11.000,00 zł netto za wykonanie prac związanych z badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Atrem.

Wysokość wynagrodzenia za badanie sprawozdań finansowych oraz wynagrodzenia wypłacone z innych tytułów spółce SWGK Audyt sp. o.o. przedstawia zestawienie poniżej (w tys. zł):

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Badanie rocznych sprawozdań finansowych	37	37
Przegląd sprawozdań finansowych	26	26
Doradztwo podatkowe	–	–
Inne usługi	–	–
Razem	63	63

Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Contrast sp. z o.o. w dniu 21 listopada 2016 roku dokonało wyboru na biegłego rewidenta do badania sprawozdania finansowego za okres od 01.01.2016 roku do 31.12.2016 roku firmy B-think Audit sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu, ul. Św. Michała 43.

B-think Audit sp. z o. o. została wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych, prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów pod numerem 4063.

Wybór dokonany przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Contrast sp. z o.o. nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Wartość wynagrodzenia należna B-think Audit sp. z o. o. z tytułu badania sprawozdania finansowego Contrast sp. z o.o. za okres 01.01.2016 do 31.12.2016 roku wynosi 18.500,00 zł netto.

Wysokość wynagrodzenia za badanie sprawozdań finansowych oraz wynagrodzenia wypłacone z innych tytułów biegłemu rewidentowi spółki zależnej przedstawia zestawienie poniżej (w tys. zł):

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Badanie rocznych sprawozdań finansowych	19	20
Przegląd sprawozdań finansowych	11	13
Doradztwo podatkowe	–	–
Pozostałe usługi	–	4
Razem	30	37

53. ISTOTNE ZDARZENIA PO DNIU BILANSOWYM

Po dniu bilansowym nie wystąpiły istotne zdarzenia wymagające ujęcia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za 2016 r.

54. INFORMACJE O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH DOTYCZĄCYCH LAT UBIĘGLYCH NIEUJĘTYCH W SKONSOLIDOWANYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za 2016 r. nie występują zdarzenia dotyczące lat ubiegłych.

55. WYBRANE DANE FINANSOWE: GRUPA KAPITAŁOWA ATREM

Za okres do:	w tys. złotych		w tys. EUR	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Przychody ze sprzedaży	115 638	144 420	26 427	34 511
Zysk/strata brutto ze sprzedaży	13 123	18 671	2 999	4 462
Zysk/strata z działalności operacyjnej	(4 392)	2 143	(1 004)	512
Zysk/strata brutto	(5 178)	1 980	(1 183)	473
Zysk/strata netto	(6 420)	1 353	(1 467)	323
Zysk/strata netto akcjonariuszy jednostki dominującej	(6 420)	1 353	(1 467)	323
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	4 363	(6 607)	997	(1 579)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(2 842)	(3 002)	(649)	(717)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	7 615	(991)	1 740	(237)
Przepływy pieniężne netto - razem	9 136	(10 600)	2 088	(2 533)
Liczba akcji (w tys. szt.)	9 230	9 230	9 230	9 230
Rozwadniające potencjalne akcje zwykłe (w tys. szt.)	–	–	–	–
Zysk netto/strata akcjonariuszy jednostki dominującej na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	(0,70)	0,15	(0,12)	0,04
Rozwodniony zysk/strata netto akcjonariuszy jednostki dominującej na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	(0,70)	0,15	(0,12)	0,04

Na dzień:	w tys. złotych		w tys. EUR	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Aktywa razem	85 430	103 760	19 311	24 348
Zobowiązania długoterminowe	3 837	5 425	867	1 273
Zobowiązania krótkoterminowe	27 481	37 341	6 212	8 762
Kapitał własny ogółem	54 112	60 994	12 231	14 313
Kapitał podstawowy	4 615	4 615	1 043	1 083
Kapitał własny akcjonariuszy jednostki dominującej	54 112	60 994	12 231	14 313
Liczba akcji (w tys. szt.)	9 230	9 230	9 230	9 230
Rozwadniające potencjalne akcje zwykłe (w tys. szt.)	–	–	–	–
Wartość księgowa należna akcjonariuszom jednostki dominującej na jedną akcję (w zł/EUR)	5,86	6,61	1,33	1,55
Rozwodniona wartość księgowa należna akcjonariuszom jednostki dominującej na jedną akcję (w zł/EUR)	5,86	6,61	1,33	1,55

